

Quia sapientia quae est in rebus et in rebus est in rebus... alio modo fit in rebus

Topicoz

multiplicanduz ppones ad soluedu rones sibi p trarias rone multiplicatis. Hinc p in textu maifeste ostendit quo ista instrumeta reducunt ad sumptionem pponuz inqum omnia ad multiplicandum ppones ordinant. Et hoc modo etiā inuentio draz r sicutudis p sideratō spectat ad metaphysicū dialecticū. Quia metaphysicus inuenit draz p essentialia r intrinseca Dialecticē vero per pncipia cōia r rones cōes r pbabiles fundatas in habitudinibus localibus. vt visum est in textu

Secūdum dubiū est.

An tot modis dicitur vnum oppositorū quorū modis et reliquis vt in nūitur in textu cū tñ vno oppositorū existente reliquis potest nō esse. So sic quo ad significata. non tñ quo ad supposita. qz nō o3 tot ee supposita nigra. quot sunt alba. aut ecōtra. Existētia vero vel non existētia. o ppoitorū nihil facit ad h q o ppo dicitur mltipli. qz tñ nō vt i pntarijs peribmeias visū ē iō p re exiter nō existēte. Et tñ re pmo libro topicoz Aristotelis.

Unt aut pblematū. alia qdē vniuersalia. alia p particularia. vltia aut vt qm omnis voluptas bonū est. r qm nulla voluptas bonuz particularia p vt qm ē qdā voluptas bonuz r qm ē qdā voluptas nō bonū. Sūt at ad vtraqz gna pblematū cōia vltia pstructia r destructia. Oñdētes ei qm oī inē r qm alicui inē oñdētes erim. Silt at r si qm nulli inē ostēderim. r qm nō oī inē oñdētes erimus.

Et est scōs lib topicoz. In q. p. toc3 emiare problema accit r simpliciter inberentio. Et pnet duos tractat. In p. toc3 emiare. problema accit. In scōo problema simpliciter inberentio. ibi (Al. loc). Dum tractat cōtinet duo capla. p. est pmiiale i quo ponit qdā gñalia ad oia sequētia. In scōo poit vnā p sideratōez ad eminan dū problema accit. ibi (An. g. loc). Pr. caplm diuidit in tres ptes. In pma pte poit vnā diuisionē pblemataz. Et ibi diuidit quodlibz mēbz oñdēdo quo ordinat r tēminādū r illis. In scōa pte ppar. problema accit ad problema alioz p dicatorū. pēs facultatē pstruedi. ibi (Est aut difficilimū). In tētia pte poit duo peccata vitāda i pblematibz r pponibz dialecticū. ibi (Definiari at opoz).

Quo ad p. dēt. problema alia vltia. i. signo vltia affirmatio l. negatio distributa. Alia vltia particularia. i. signo particulari i suis sbiectis r tēmiata. sb. q. p. p. p. dēt. ea q. s. l. in dēt. nite p. t. r. vtraqz s. l. affirmatio l. negatio. Et p. te. p. p. blemate vltia affirmatio. vt qm oīs voluptas bonū est. ponē tō notā dubitatōis ad pponē. De pblemate vltia negatio est ex. vt qm nulla voluptas ē bonū. ita vt nega. fera. f. ad ppones. Et aut. pponis a q. format. problema p. t. clare affirmatiū ē qm qdā voluptas ē bonū. Et re. pblemate particulari q. est. vt qm qdā voluptas nō est bonū. r sic vtraqz pblemata s. l. p. structia r destructia. i. affirmatio r negatio. Quis at p. dēt. p. p. t. itate. problema diuidat. tñ potentioza s. l. vltia q. p. t. claria. Quia vltia cōia s. l. r ad p. cludē dū vltia. r ad p. cludē dū p. t. claria p. structia r destructia. qz nos oñdētes qm oī inē p. legē s. balē naz. oñdētes erim. qm alicui inē. qz p. vltia p. cludē p. t. clare. Silt i. pblemate negatio oñdētes qm nulli inē oñdētes erim. qm nō oīm i. nēst. qd. equalē alicui non inesse.

Primū igit de vltibz destructis dōm eo qz cōia s. l. h. m. oī ad vltia r p. t. claria r qz magis pōnes afferat i eo qz inē qz nō disputates autem destruant.

Hic p. ostendit ordinem inē p. dicta. problema volēs in effectu qz ordo p. nē postulat qz p. r. t. r. m. i. c. t. u. r. e. v. l. i. b. q. l. i. t. e. r. m. i. n. e. n. t. r. p. o. s. t. e. a. r. e. p. t. i. c. u. l. a. r. i. b. r. i. n. e. v. l. i. a. p. u. s. r. e. v. l. i. n. e. g. a. t. i. o. q. z. a. f. f. i. r. m. a. t. i. o. Quia negatiū destructiuū est. r. et. v. l. i. a. p. b. l. e. m. a. t. a. v. t. d. e. m. est. cōia. s. l. ad. v. l. i. a. r. p. t. i. c. u. l. a. r. i. a. n. e. g. a. t. i. o. a. u. t. p. o. n. i. t. a. f. f. i. r. m. a. t. i. o. qz magis est r. i. n. t. e. n. t. i. o. n. e. o. p. p. o. s. i. t. Quia r. i. t. e. s. m. a. g. i. s. a. f. f. e. r. u. t. r. e. i. n. e. e. a. f. f. i. r. m. a. t. i. o. qz non inesse disputates em hoc est opponēs conātur destruere pōne affirmatiuaz r nē r. p. cludere negatiū problema. p. n. e. s. p. r. i. t. a. t. e. m. r. q. u. a. l. i. t. a. t. e. m.

Circa textū expositū mouet qstio Vtz problema sufficiēt pēs qz titate a qlitate sit diuisū p vltia a p. t. clare affirmatiuū r negatiuum

Et videt qz non. Quia est quoddā problema indefinitum qz non est sufficienter diuisū. Nis pbatur de isto. vtrū homo sit alb. vel non. Et aliq. et est singulare. vt vtrūqz fortes sit indiuiduum vel non. Scōo sic. Nulla ppositio hypotetica est vltia particularis. s. omne problema est ppositio hypotetica qz nullū est vltie vel particularis. Ter. mēbra bone diuisionis dnt esse opposita. s. sic non est in ista diuisione. g. Minor pbatur quia problema particularis scēd ad problema vltie. Quarto Omne problema est sit affirmatiuum r negatiū igit in cōuētient diuiditur pēs qualitatz. Nis pbatur qz omne problema qrit vtraqz prem r contradictōnis. g. sit affirmatiū r negatiū. Pro pte tñ affirmatiū qz sit i s. m. i. a. p. b. i. i. s. r. d. e. h. u. i. b. r. i. p. o. n. i. t. i. s. t. e. d. i. s. c. u. r. s. u. s.

Maioz Enūciatō p. o. r. q. s. t. i. o. p. r. e. o. z. t. e. r. m. i. o. z. i. d. r. a. z. d. i. u. i. d. i. t. p. a. r. i. m. o. D. i. o. z. E. n. ū. c. i. a. t. i. o. n. ū. a. l. i. a. v. n. a. a. l. i. a. p. l. e. s. s. i. c. v. n. a. z. a. l. i. a. c. a. t. h. e. g. o. r. i. c. a. a. l. i. a. h. y. p. o. t. e. t. i. c. a. q. u. a. z. p. r. i. m. a. l. e. s. t. v. l. i. s. p. t. i. c. l. a. r. i. s. v. l. i. n. d. e. f. i. n. i. t. a. a. f. f. i. r. m. a. t. i. a. l. n. e. g. a. t. i. a. L. o. c. t. o. I. g. i. t. cū problema sit qstio dialectica p dicatori de subctō dubie ppositia. pueni ent instar enūciatōis ē diuisū. i. vltie r particulari r affirmatiuum r negatiuum.

Maioz p. qz ex eis emis p. t. i. u. i. t. i. e. r. s. i. m. a. t. i. a. l. i. d. e. l. i. c. z. r. o. n. e. r. f. o. r. m. a. d. e. n. t. r. g. p. a. r. i. m. o. d. i. u. i. d. i. t. Q. u. a. t. f. o. r. m. a. l. i. e. d. e. n. t. p. z. qz dē enūciatō absolute r s. z. se q. s. i. e. n. ū. c. i. a. s. e. z. n. ū. c. i. a. s. e. t. v. m. l. s. i. m. i. m. e. t. e. p. e. c. e. p. t. i. r. i. t. a. e. f. o. r. m. a. l. i. e. p. t. a. v. i. v. l. i. s. i. b. e. f. o. r. m. a. l. e. r. e. f. i. n. i. t. i. u. m. c. u. i. e. v. m. l. s. i. m. i. i. t. e. p. t. a. r. i. g. p. r. e. r. i. b. m. e. n. i. a. s. r. e. f. i. n. i. t. q. e. o. r. d. i. q. v. m. l. s. i. m. i. e. p. p. o. v. o. d. i. i. p. s. a. e. n. ū. c. i. a. s. f. z. q. i. a. s. b. f. o. r. m. a. c. e. r. t. e. q. l. i. t. a. t. r. q. r. i. t. a. t. p. o. i. t. p. o. c. l. u. s. i. o. e. i. f. e. r. e. d. a. i. s. y. l. l. o. r. i. t. a. d. i. p. p. o. q. i. p. a. l. i. o. p. o. r. s. i. c. e. m. a. t. e. r. i. a. l. i. s. i. t. e. p. t. a. v. e. r. i. qz illō qd enūciatō formalis itptat. p. p. o. m. a. t. e. r. i. a. l. i. s. f. o. r. m. a. a. c. c. i. t. s. y. l. l. o. g. i. s. t. i. c. i. p. o. i. t. r. p. o. i. t. p. o. c. l. u. s. i. o. n. e. i. f. e. r. e. d. a. q. r. e. d. i. p. o. p. o. s. t. e. r. i. o. r. qz ē enūciatōis alia ps. s. ē enūciatō s. b. c. e. r. t. a. f. o. r. m. a. a. f. f. i. r. m. a. t. i. o. n. i. s. r. n. e. g. a. t. i. o. n. i. s. s. p. e. c. i. f. i. c. a. s. r. f. o. r. m. a. s. q. u. o. p. o. z. d. i. qz ē o. r. d. i. a. f. f. i. r. m. a. t. i. a. l. n. e. g. a. t. i. o. n. i. s. a. l. i. c. r. e. a. l. i. q. r. s. i. c. r. e. d. i. t. a. q. l. i. t. a. s. ē s. b. i. c. e. n. a. l. r. v. m. l. s. i. m. i. ē s. b. i. e. m. a. t. e. r. i. a. l. i. r. a. c. c. i. t. a. l. E. n. ū. c. i. a. t. i. o. n. i. s. a. t. ē c. e. n. a. l. v. i. t. a. s. l. i. t. a. s. r. a. c. c. i. s. p. n. s. ē q. l. i. t. a. s. r. s. i. c. e. n. ū. c. i. a. s. q. d. a. i. d. f. a. a. b. i. t. a. f. f. i. r. m. a. t. i. o. z. r. n. e. g. a. t. i. o. z. t. a. qz p. t. e. s. s. b. i. e. c. t. i. a. s. Q. u. e. s. t. i. o. a. t. b. i. e. n. ū.

Secūdus liber

vel p̄o cum signo interrogatio p̄posita i dubitabil p̄o q̄ vt sic nō interpretat̄ s̄ mouet ad interpretandū. hūc igitur hec tria pueniētā in extremis. in que materialr̄ resoluūtur. **M**inor p̄p p̄ p̄ peribermēnias vbi p̄dctē diuisi ones ponūtur. **E**clusio seq̄t̄ ex p̄missis r̄ ex his q̄ sup̄ dicta s̄t. **A**d obiecta in opposituz. **A**d p̄ est dicēdū fm̄ **A**lbertū q̄ tale p̄p̄nditur s̄ p̄ticulari. **S**ingulare vero p̄blema nō cadit sub arte dialectica p̄p̄ s̄ q̄ r̄ ḡula ria sunt ab arte remouēda. **A**d sc̄dm̄ est dōm̄. **P**ble ma dialecticuz p̄t̄ dupl̄r̄ p̄siderari. **A**nō fm̄ suā s̄stātā r̄ sic re eo tēmiatur est in p̄ libro r̄ sic est p̄o hypoteti ca q̄rens vtrāq̄ p̄tem p̄tradictōis vt p̄bat argumētuz. **A**lio p̄siderat̄ vt ē terminabile r̄ sic ē p̄o categorica. et d̄r̄ v̄l v̄l p̄ticularē r̄ affirmatiū v̄l negatiū fm̄ q̄ diuer simode tēmiatur. **A**d 3^m est dōm̄ q̄ p̄blema atā v̄l r̄ p̄ ticularia p̄t̄ dupl̄r̄ p̄siderari. **A**nō mate. ialr̄ quo ad interrogatā r̄ sic v̄nū infert̄ reliquuz nō opponunt. **A**lio quo ad modū interrogatā r̄ sic opponunt ad min^o s̄z mo duz. **A**d quartuz dicēdum q̄ p̄blema nō dicitur af firmatiuz v̄l negatiū ex p̄te modi interrogatā. quia d̄nia q̄runt p̄tem affirmatiū r̄ negatiū distincta p̄ hoc a p̄ positione dialectica. s̄ dicitur affirmatiua v̄l negatiua ex p̄te modi tēmiandi q̄ s̄z affirmatiue v̄l negatiue ter minātur. **E**t ex h̄ patet q̄ p̄blema d̄niter accipitur in p̄ mo libro r̄ in 2°. **Q**uia in p̄mo libro accipitur vt p̄tinet vtrāq̄ p̄tem p̄tradictōis. h̄c d̄o imp̄ p̄e pro altera t̄m̄.

Est aut̄ difficilimū p̄uerti q̄ est ab accidēte cōueniētē denoiatōem. **N**am q̄ est r̄ nō v̄lter in solis cōtingit accidētib^o. **N**ā a definitio ner p̄prio r̄ ḡne necessariū p̄uerti denoiatō nem vt si inest alicui aīal gressibile bipes eē r̄ p̄uertentem v̄l erit dicere qm̄ aīal gressi bile bipes est. **S**imiliter autem a genere. **N**ā si inest alicui aīal animal est eodem autē mo do r̄ in p̄prio si eī inest alicui grāmatice sus ceptibile esse grāmatice susceptibile ē. nihil eī horum contigit fm̄ quid iesse nō inesse s̄z simplr̄ inēl nō inēc. **I**n acc̄tib^o aut̄ nihil prohibz fm̄ quid inēc vt albedinē v̄l iustitiā quare non sufficit ostendere qm̄ inest albe do vel iustitia ad ostendendū qm̄ albus vel iustus est. habet eī dubitationem qm̄ fm̄ quid albus est vel iustus quare non necessa rium est in accidentibus conuerti.

Ista est sc̄da ps̄ istius capituli in q̄ p̄bat p̄blemata a lioz p̄dicatoz penes facilitatē r̄ difficultatē p̄struendi di cens p̄mo q̄ difficult^o p̄struūtur p̄blemata accidentia q̄ alioz p̄dicatoz. **Q**uia difficilimū est p̄uerti cōueniē tem nōiatōes q̄ est in acc̄te qd̄ p̄dicat̄ inēc s̄ est difficilimū est probare q̄ simplr̄ p̄uertatur inēc ad tēndiatōem ab inesse s̄ eī vocat̄ p̄uerti vbi seq̄tur tēndiatō ab inēc simplr̄ sic seq̄tur ab inēc simplr̄ ad tēndiatōes. **S**eq̄tur eī ite ē alb^o s̄ iustī iest albedo simplr̄ q̄ acc̄s nō tēno miat nisi iustiat simplr̄ s̄ nō p̄uertit̄ istī simplr̄ inest albedo s̄ est simplr̄ alb^o. **D**icit̄ aut̄ (simplr̄ inesse) qd̄ sup̄ i essenibil addit̄ ita q̄ inesse est simplex non tēmiatur aliquo modo iberendi s̄ est q̄ non inest vt genus nec vt

p̄p̄iū nec vt tēfinitio s̄ simplr̄ inest rei. a p̄uatione mōi q̄ aliquid addit̄ sup̄ inherētiam. sic eī albedo fm̄ tētes simplr̄ inest ethiopi r̄ nigredo fm̄ pedes simplr̄ inē cyz no. **E**t h̄mōi causa est v̄dicit p̄ q̄ fm̄ quid iesse r̄ nō v̄lter siue simpliciter in solis accidentibus p̄tigit. **Q**uia p̄dicatio nem a tēfinitione p̄prio r̄ genere necessariuz ē conuerti. **S**equitur eī bene si alicui inest animal gressi bile bipes q̄ animal gressibile bipes est. **E**t eodez mō in genere bene seq̄tur si animal inest alicui q̄ ipsum est animal. **E**adem autem conuersio est in p̄prio si eī inest alicui hoc p̄p̄ium grāmatice susceptibile seq̄tur sim pliciter q̄ est grāmatice susceptibile. **V**el si risibile iest homini bene seq̄tur q̄ simpliciter homo est risibile r̄ sic nihil hoz trium p̄dicatoz contigit fm̄ quid inesse v̄l non inesse. **I**n a cadentibus aut̄ nihil p̄hibet aliquid i esse fm̄ quid non simpliciter vt albedinem fm̄ quid in esse qm̄ non inest nisi fm̄ p̄tem a q̄ non potest totum tē nominari r̄ iustitiam qm̄ inest fm̄ p̄tem id est imp̄fecte r̄ non simpliciter r̄ p̄fecte s̄z p̄ctm̄ eē iusticie qd̄ ē iesse s̄z habitum r̄ fm̄ sue cause p̄fectionem q̄ est assuefactio. eo q̄ habitus generatur ex actibus sepius iteratis. et sic non sufficit ostendere qm̄ inest albedo vel iustitia ad ofē tendum qm̄ est albus vel iustus simpliciter q̄ habet du bitationem qm̄ accidens inest simpliciter vel fm̄ quid

Circa textum expositū sunt du

Primuz est. **A**n philosophus puenienter p̄o teter minat re modo terminandi p̄blema accidentis. **E**t vt retur p̄mo q̄ non. **Q**uia tēfinitio est p̄ncipalissimuz p̄ dicatum vt supra visum est. ergo p̄us tēuisset modum tē minandi p̄blema tēfinitionis. **S**c̄do p̄blema accidētis solum terminatur p̄ negationem alioz p̄dicatoz. ergo ad cognoscendum p̄blemata accidentis p̄us opoz tet cognoscere alioz p̄dicatoz p̄blemata. **S**olutio sic. **Q**uia omnia p̄blemata p̄supponunt p̄blema sim plicis inherentiē q̄ sic inesse p̄supponit inesse simplicis s̄ inter omnia p̄blemata accidentis p̄blema maiorem habet conuenientiam cum p̄blemate simplicis inherē tie. **M**inor p̄batur q̄ v̄lter inherētiam simplicem nō addit aliq̄ue modum inherendi positiuū sicut alia p̄di cata. **G**enus vero inest essentialiter p̄p̄iū p̄uertibiliter tēfinitio v̄lter modo. **A**ccidentis vero inesse est subiec to suo inesse. **A**d obiecta in oppositum. **A**d p̄mum est dicendum. **Q**uis tēfinitio q̄tum ad modū inherēdi fm̄ se sit p̄ncipaliter p̄dicatum. t̄m̄ q̄tuz ad modum tēr minandi q̄ h̄ tēterminatur p̄cedit p̄blema accidētis q̄z ipsum quodamō se habet vt fundamētum ad terminan dum alioz p̄dicatoz p̄blemata r̄ h̄ p̄pter puenientiam quā habet cū p̄blematib^o simplicis inherentiē. **A**d 2° ē dicendum licet ad tēminandū p̄blema accidentis opoztz cognoscere alia p̄dicata quo ad modū inherēdi. t̄m̄ non quo ad eoz modū tēmiandi vel p̄sideratōes q̄b̄ tēmiant.

Secūdum dubiū est.

An valeat p̄na vniuersalr̄ ab inesse ad esse. **E**t videt q̄ sic. **Q**uia b̄n seq̄tur sortes est crisp^o fm̄ crines. s̄ ē cris p^o ē claud^o fm̄ tibiā. s̄ est claud^o aquil^o fm̄ nasum. s̄ est aquil^o r̄ sic re multis alijs. **S**c̄do sic b̄n seq̄tur alte ro iest boi. s̄ albedo p̄dicatur re boie. r̄ p̄nir albedo p̄dicat̄ re boie. s̄ b̄o est alb^o. r̄ p̄ n̄s ab inesse ad esse est bona cō sequentia q̄z omne p̄dicari p̄suppoit inēc. **T**ertio b̄n

sequitur Albedo inest homini simpliciter. Sed est albus. et albedo inest homini. Sed inest ei simpliciter. per primum sequitur albedo inest homini. Sed homo est albus. Secunda primum probatur. quia simpliciter dico quod sine addito dico. Quarto causa formalis nunquam separatur a suo effectu. Sed impossibile est inesse albedinem alicui qui sit albus. Omnis illa primum est bona in qua est oppositio primum inferitur oppositio. primum autem est. et primum primum. Sed dicendo albedo inest isti. Sed iste est albus. et oppositio primum inferitur oppositio autem igitur. Mox probatur. Quia dicitur oppositio primum scilicet iste homo non est albus. sequitur. Sed iste est nullus albus. eo quod per dicitur. primum negatione distribuit. Et si iste est nullus albus. ipse est nullus habens albedinem. et si est nullus habens albedinem. albedo non inest ei. et hoc repugnat autem quod dicebat albedo inest ei. Sed non videtur quod per tactum fuit in textu. accidens potest inesse simpliciter vel secundum quid. quoniam inest simpliciter id est satis intense. satis extense. parte. tunc valet consequentia. Sed quoniam inest secundum quid tunc non valet. ut non tenet ethiops est albus. secundum quod ethiops est albus. Ad obiecta in oppositio. Ad primum respondent aliqui quod quibus tales forme insunt secundum partes. subiecto tamen causa talis forme quam dicitur esse secundum plenitudinem inest secundum totum. Sed hec solutio ut inquit. Aliter ridiculosa est. quia non oportet crispitudinem capitis a tota plenitudine causari. nec etiam similitudinem a naso. Et ideo dicendum est sicut in anatomia patet quod quod partes corporis sunt universales virtutis universalem influentiam super alias partes habentes. ut cor epa. cerebrum. vasa genitalia a quibus dicitur totum denominatur. Unde totum corpus dicitur calidum a calore epatis. totum vivum nominatur a vita cordis. totum masculinum a sexu genitalium. et sic a parte totum denominatur. quibusque ut a crispitudine pilorum capitis crispus. et ab aquitate nasi aquilus. et sic de alijs. Alie vero sunt partes que non determinat sibi accidentia. nec accidentia subiecta. sic albedo nigredo. et a talibus accidentibus inexistens partibus non fit et nominatio totius. et hec est vera solutio. et ita non sequitur cygnus est niger secundum pedes ergo est niger. quia nigredo potest indifferenter omnibus partibus subiecti inesse. Ad secundum dicendum. Quia in oppositio non accipit inesse pro predicari. Sed accipitur hic generaliter pro esse in alio. alias querere verum valet primum ab inesse ad esse. esset querere verum valet primum a predicari ad predicatum. quod non est intentione philosophi. Et si dicatur accidentia esse inesse ergo ab uno ad aliud est bona consequentia. et contra. Nisi est philosophi septio metaphysice. Dicendum est si accipiat esse accidentis pro esse existentie sic esse. et eius inesse sunt idem concomitantia. saltem sic quod unum non potest esse sine alio. Sed sic non accipitur inesse immo pro predicari. et inesse pro interere vel in alio esse. Ad tertium est dicendum quod simpliciter capitur dupliciter. Uno modo ut idem est quod sine addito. et sic bene sequitur albedo inest homini. ergo inest homini simpliciter sicut in textu dictum fuit. Alio modo simpliciter valet tamen sicut perfecter secundum totum. capiendo totum categoriale. ut idem est quod perfectum. et sic non sequitur. Ad quartum dicitur negatio consequentiam. Quia effectus albedinis in existentis imperfecte aut secundum partem non est esse album simpliciter. et perfecter secundum totum. Sed est esse album secundum quid imperfecter secundum partem. ergo non denominat. Si vero dicitur sicut se habet ista. albedo inest homini secundum pedes. ad istam homo est albus secundum pedem ita se habet ista homini inest albedo ergo est albus. Sed primum argumentum est totum ergo secundum. Dicendum quod non est simile. quia ista al-

bedo inest homini secundum pedes non habet plures causas veritatis. Sed ista homo est albus secundum pedem. sed hec albedo inest homini habet plures causas veritatis. Sed ista homo est albus. et sic non est simile. Ad ultimum est dicendum concedendo maiorem et minorem. et cum inferitur est non albus ergo nullam habens albedinem distinguendum est. Quia vel simpliciter nullam habet albedinem et in nullo et sic est falsa. vel non habens albedinem simpliciter et in toto et sic est vera.

Determinari autem oportet et peccata que sunt in problematibus. quoniam sunt duo. vel in eo quod mentionitur. vel in eo quod transgrediuntur positam locutionem. nam mentientes et quod non inest alicui inesse dicunt peccat. et quod extraneis nominibus res appellat ut quod platanum hominem transgrediuntur positam nominationem.

Ista est tertia pars huius capituli. In qua ponitur peccata vitanda in disputatione dialectica tam ex parte operantis quam rite. dicens quod illa sunt duo. Quorum primum est mentiri. hoc est assumere aliquid manifeste falsum. primum uiendo contra requisitum sensus aliquid ponentes. Sed peccatum est transgredi. primum locutionem. videlicet terminis aliter quam ipse sit ad significandum. Quod autem primum peccatum patet. quia mentientes dicunt aliquid inesse quod non inest. et sic peccat quia impediunt eorum opus. Sed hoc peccatum remediabile est. quia corrigi potest disputarie. ducendo ad convenientiam rite mentientis. Sed hoc peccatum est quoniam extraneis nominibus res quibus est primo appellat. ut si homo dicat platanum. id est arbor euer sa. pro peccatate spiritudinis non est remediabile per disputatorem quia ex tropicis et metaphoris nullus est peccatus syllogisticus. eo quod transgressio sit primum locutionis. et sic sunt duo peccata cauenda in disputatione dialectica.

Circa textum expositum est dubium

Utrum sunt duo peccata in disputatione dialectica vitanda. Et videtur quod non. quia falsum potest probabiliter defendi quod quidam sunt falsa quibusdam veris. probabiliora. ut dicitur per octavo huius. Confirmatur quia philosophus in octavo huius docet quod opponens debet quicquid transferre ad aliam materiam in qua magis abundat. Sed non est peccatum transgredi locutionem. primum positam. Secundo sic. Nemo potest aliquid quod est manifeste falsum ut in primo huius dictum est. Sed non potest esse ex hoc peccatum. Solutio sic. Quia videtur esse peccatum in voce relata ad rem vel in sermone relata ad loquentem. primum est primum. Secundo secundum. Ad obiectionem in oppositum. Ad primum est dicendum. Quia licet ista duo peccata non sint contra dialecticam secundum quod est utilis ad obuiationem et exercitationem. propter quod etiam philosophus ponit per cautela unum illorum in octavo ubi sic de ea dicitur. tamen sunt contra dialecticam in quantum utilis est ad secundum philosophiam disciplinas quod determinatur de ea in hoc libro. Quod autem quidam falsa sunt quibusdam veris. probabiliora ut assumptum est augustinus in enchiridion id est in libro manuali. dicit sic contingit nos ratione peccati originalis in sensum reprobum inclinatos et a veritate prima auersos. per veris falsa probare. et pro bonis mala diligere. et ergo in isto secundo postea dicitur quod homines ut in plurimum sunt pravi. Et hoc philosophus in

Secūdus liber

tertio de aia dicitur dicitur q̄ intellectus fm se erectus tñ
contigit pbātātia errare cui intellectus naturalit̄ i cor-
pore eō dūm et sic q̄dam in se falsa quibusdā in se veris
vident nobis veriora et pbabiliora q̄ notiora ad opi-
nionē disputatis Et p̄ hoc vadit cōfirmatio Ad se-
cundū est dōm q̄ medaciū qd̄ est petm̄ in pbematibus
maxie est in medati p̄sensu rntis vt inq̄ Albert⁹ ita q̄
dicat se cōsentire qm̄ cōsentit in negatiuā vt dicit pbabi-
le quod nō est pbabile p̄pter hoc em̄ impedit̄ cōe opus et
talit̄ est prauissimū

Unus ergo locus est inspicere si qd̄ fm̄
aliquē modū inest vt accēs assignāt peccāt
aut̄ marie circa hec gñā vt si q̄s dicat albo
accidere colorē esse. Nō em̄ accidit albo co-
lorē eē sed gen⁹ eius colorē p̄tingit ergo fz
denoiatōem dēterminare eū qui ponit vt qm̄
accidit iusticie vtutē eē sepe aut̄ et nō dēter-
minari manifestū est qm̄ om̄e gen⁹ vt accēs
assignauit vt si q̄s colorari albedinē dixerit
vel ambulatōem moueri. Et nullo em̄ gene-
re denoiatiue predicatio de specie dicit̄ sed
om̄ia vniuoce gñā de spēsbus p̄dicant̄ nam
nomē et rōem gener⁹ species suscipiūt. q̄ er-
go colorari dixerit albū neq̄ vt gen⁹ assignā-
uauit qm̄ denoiatiue dicit̄ neq̄ vt p̄p̄riū ne-
q̄ vt definitiōnē nā definitiō et p̄p̄riū nul-
li aliq̄ inest colorant̄ aut̄ multa ex alijs vt lig-
num lapis equus homo manifestū ergo qm̄
vt accidens assignauit

Istud est scdm̄ caplm̄ in quo p̄bs ponit vnā p̄sidera-
tionem ad terminādū p̄blemā accētis et hoc restructie
dicit̄ si aliqd̄ assignet̄ alicui inest vt accēs ita q̄ mod⁹ in-
essendi in locutōe dēterminet̄ id eē exp̄m̄ p̄ vocē i q̄ tale
inest vt accēs tale p̄dicatū tñ p̄siderandū eē si id qd̄ inest
se dicit vt accēs rntis fm̄ aliq̄ modū aliū alteri⁹ p̄dica-
ti inē et si sic tñ nō inest vt accēs. Quia in definitiōe accē-
tentis dcm̄ est q̄ accēs neq̄ est genus neq̄ definitiō ne-
q̄ p̄p̄riū s̄ inest rei simpliciter ita q̄ ab inesse trahit̄ eē su-
um simplr̄ hoc at̄ nō maxie peccat̄ p̄tra gñā eo q̄ vtrū
q̄ boz p̄dicatōz inē nō p̄uerim̄ et sic boeti⁹ vt inq̄. Al-
bertus q̄ inest vt genus aliq̄ vt accēs inesse dicebatur
Quia q̄tum ad inesse nō conuersim̄ simplr̄ in sunt gen⁹
et accēs. Quis at̄ exēplum est vt si q̄s alto dicat ac-
cidere colorē id est albū esse accēs coloris qz album rōe
forme simplr̄ spēs est coloris et nō sbiectū et id nō acci-
dit ei colorē inest s̄ gen⁹ albi sic sumpti colorē. Et istō
peccatū p̄tingat̄ ei q̄ respondet cōcedēdo positū fm̄ nomi-
nā q̄uis nō exp̄mat̄ voce q̄ hoc inest vt accēs. Exēpluz
est vt si dicat iusticie vtutem esse q̄uis nō addat q̄ inē
vt accidēs sepe em̄ qm̄ respondēs nō dēterminat modum
inherendi manifestum est q̄ id q̄ inest vt gen⁹ assignetur
inest vt accidēs vt in p̄dicto exēplo si aliquis dicat
virtutem accidere iusticie cum tamen manifestum sit v-
tutem non esse accidens iusticie sed genus ita q̄ quidi-
tas est iusticie quia genus maxime q̄ quid est predicat̄
Istud aut̄ sepe accidit in modo p̄dicatiōis qm̄ id qd̄

est genus et substantia alicuius denominatiue p̄dicat̄
de subiecta specie sicut si quis dixerit albedinez colorari
id est si quis dixerit denominatiue albedo est colorata
et colorem inferre coloratum non em̄ alio motu color
fit et albedo a generante sed eodem quia color est sbstā-
tia albedinis et eodem fit albedo et color. Si aut̄ p̄p̄rie dī-
ceretur album siue albedo colorari oportet q̄ album
esset subiectum in toto motu et color alio quodam mo-
tu inferretur i ipō et hoc modo denomiatio non fit ni-
si ab accidere quod p̄ motum fit in subiecto. A nullo ei
genere eo q̄ ipm̄ est quid nō inductum p̄ modū motus
denominatiue fit p̄dicatio de sua specie. Idēz em̄ eū si q̄s
dixerit ambulatōem moueri. Ambulatio em̄ est species
motus et motus eē genus ambulatōis. Ex quibus p̄bs
infert q̄ a nullo gñe p̄dicatio denoiatiua dicit̄ de specie
fm̄ dictum modū denomiatiōis s̄ om̄ia genera p̄dicā-
tur vniuoce de suis speciebus. Quia species suscipiūt no-
men et rōem generū respondēs igit̄ qui dicit albū esse co-
lorari nō assignat̄ p̄dicatū vt genus eo q̄ illud assignā-
uauit vt p̄dicari denoiatiue sed hoc nō conuenit gene-
ri quādo tanq̄ genus p̄dicat̄ nec assignauit vt p̄p̄riū
neq̄ vt definitiōnem p̄dicari quia definitiō et p̄p̄riū nō
insunt aliquibus alijs ab his respectu quo: unum sunt de-
finitio et p̄p̄riū sed multa que alia sunt ab albis colo-
rant̄ vt nigra et medio colore colorata vt lignuz lapis
homo equus et similia manifestuz ergo est q̄ id q̄ deno-
minatiue dicit̄ in esse assignauit inesse vt accidens.

Circa p̄dicta incedunt dubia.

Primum est vtrum genus predicatur denominatiue de
suis speciebus. Et videtur primo q̄ sic. Quia omne
illud quod significat qualequid potest p̄dicari denomi-
natiue sed omne genus significat qualequid ergo p̄dica-
tur denominatiue. Minor pbatur quia est secunda
substantia sed illa significat qualequid. Secundum sic.
Vt p̄dicat̄ genus denominatiue omnis linea est lon-
ga vel breuis omne longum vel breue est q̄tum s̄ om-
nis linea est q̄tum vel q̄titas. Et iterum omnis nume-
rus est multus vel paucus omne paucum vel multum est
q̄tum ergo omnis numerus est q̄tum et sic de alijs.

Solutio. Alberti est duplex denominatio vna cōmuni-
ter dicta et alia p̄p̄rie dicta. Denominatio p̄p̄rie dicta nō
fit nisi a forma que aliquo motu alterationis inducitur
subiecto iam perfecte inesse constituto. motus em̄ est de
subiecto in subiectum et hoc ostendit ipm̄ nomē denomi-
natiōis. De em̄ p̄positio transitōem et diuersitatē no-
tat alicui diuersitatis et transitōis ad nomiatiōnem. Et
quia nomiatio cōis sicut eū dicit̄ hō est aial vel substan-
tia fit a forma sbstāiali denoiatio p̄p̄rie dca debz fieri a
forma accētali. hec est p̄p̄rie dca denoiatio q̄ fit p̄ for-
mam aliquo motu introductam p̄ter sbstāialem p̄ ta-
lē em̄ formā p̄p̄rie fit denoiatio et isto mō gen⁹ nō p̄dica-
tur denoiatiue accipiēdo gen⁹ saltē p̄me itētiōnalr̄. Alia
est denoiatio cōiter dca q̄ nō hz rē denoiatiui s̄ mo^m tñ
et sic p̄t aliquo mō fieri denoiatio a gñe siue a forma ge-
neris a forma dñe et sp̄i et ab om̄i forma q̄ p̄ modū ha-
bit⁹ significat. In tali em̄ foza duo st̄ lcy incliatō et id qd̄
substat̄ ei qd̄ largeloq̄ndo appellat̄ sbctm̄ et q̄ e dispō ad
actum vel finem et quo ad p̄mū forma sbstāal p̄stituit sb-
iectū et q̄ ad scdm̄ e dispō ipi q̄ hz modū qlitat̄ et ab hac
accipit modū denomiatiōis sicut cū dīz homo humanus

qui humana agit. et aialis homo q̄ totaliter suas sequit̄
 concupiscētiās. et sic de alijs. et linea d̄r cē faciēs q̄ntitatis
 diuisione et breue et longū hoc mō q̄ta d̄r et vnitas vna
 quia facit actū vnitatis in vnitate sicut in alijs facit eī
 eā indiuisam. et ab alijs diuisam. et h̄ mō d̄r vnitas vna.
 et vnitas bona. et sic in talib⁹ ē mod⁹ quidā reuolūtiōis
 h̄ nō vera reuolūtiō. hoc mō tñ albedo nō d̄r alba. v̄l scia
 sciens v̄l sapia. qz tales forme accidentales nō h̄nt duplicē
 respectū ad s̄bctm et ad actū v̄l finē. qz p̄ inclinātiōem ad
 s̄bctm nō p̄stituūt s̄bctm h̄ p̄stituunt ab eo. et iō sunt dispo
 sitiones ad actū v̄l finē respiciētes. p̄pter qd̄ nō ita refle
 ctunt sup̄ seipsa reuolūtiōe. Ad obiecta in oppositum.
 Ad p̄mū ē d̄d̄z lz ille s̄bctm q̄qd̄ n̄ tñ p̄ modum q̄lia. h̄
 per modū sube. et q̄ dicit p̄bs in p̄dicamētis q̄ nō signi
 ficat quale sicut accidit. qz albu solaz q̄litate significat
 Ad scdm dcm est in solutōe p̄ncipali

Secundum dubium est

Quare p̄bs docet terminare, p̄blema accit̄is restructiue
 et nō p̄structiue Solo p̄pter duas cās Prima est. qz
 accit̄is inter alia p̄dicata ē imp̄fecti⁹ et d̄finitū p̄ abnega
 tiōe alioꝝ p̄dicatoꝝ iō oñso q̄ nō inest p̄ modū alicu
 ius tñ p̄dicatoꝝ sufficiēter oñdit q̄ inest vt accit̄is.
 Scda cā est q̄ p̄blema accit̄is ordinat ad p̄blema re
 finitōis sicut et alia. h̄ magis p̄blemata ordinant ad re
 finitōem p̄ restructiōe q̄ p̄ p̄structionem. qz accit̄is et re
 finitō in nullo cōueniūt sp̄calr ideo meli⁹ oñdit restructi
 uie q̄ constructiue.

Tertium dubium est.

Quare ponit solū vna cōsideratio ad terminādum p̄
 blema accit̄is. et tñ plures ponit ad terminādum p̄ble
 ma simplicis inherētie So qz p̄blemata simplicia
 inherētie ordinat ad restructiōem p̄structiue et restructiue
 qz si aliqd̄ inest vt restructiō oꝝ p̄mū intelligere q̄ inest. h̄
 p̄blema accit̄is nō ordinat ad restructiōem nisi restructi
 ue. et iō nō multiplicant p̄sideratōes ad terminādū pro
 blema accit̄is. qz sufficiēter p̄ vnam cōsiderationem
 nunc positam restructiue.

Lius aut̄ locus ē inspicere q̄bus i cē
 aut oibus. aut nulli dcm est. cōsidera
 reāt oꝝ fm spēs et n̄ in infinitis via em̄ magis
 et in pauciorib⁹ p̄sideratio Opz at̄ p̄sidera
 re et icipe a prioribus sic deīn vsqz ad indiui
 dua vt si oppositoꝝ eadē disciplinā dixerit
 esse. p̄spiciendū si eoz q̄ it̄ ad aliqd̄. et p̄tra
 riorz et eoz q̄ fm p̄uatōem et bitū et eoz q̄
 fm p̄tradcoem d̄r eadē disciplina. et si in his
 nōdum manifestū sit. rursum eadē diuidēduz
 vsqz ad indiuidua. vt si iusti et iusti v̄l dupli
 et dimidiū v̄l cecitatis et visus v̄l esse v̄l n̄ esse
 Hā si in aliquo oñdat qm̄ n̄ eadez iterūtes
 erim⁹ p̄blema Silt̄ et si nulli uest̄ Iste at̄ loc⁹
 cōuertit̄ ad p̄struendū et ad destruendū Si
 em̄ in oib⁹ videat̄ d̄finitōem p̄ferentib⁹. v̄l
 in plib⁹ p̄cedendū v̄l v̄l ponere aut istātiā

ferre in quo nō sit. Hā si neutꝝ hoz faciat in
 cōueniens esse videbit̄ nō ponens

Iste est scds tractat⁹ hui⁹ libri in q̄ p̄bs docet ter
 minare p̄blemata simplicis inherētie. Et diuidit in sa
 capla. In p̄mo docet ea terminare p̄ locos intrifecos In
 scdo p̄ locos extrifecos. ibi (Qm̄ at̄ rex) In tertio p̄ lo
 cos medios. ibi (Rursum in iungatis) Primū caplm̄
 h̄z tot ptes quoz ponit p̄sideratōes. Docet q̄ p̄mo ter
 minare, p̄blema simplicis inherētie respiciēdo ad totū in
 q̄ntitate. et ad ptes totū in q̄ntitate Quo ad p̄mū p̄it
 vna cōsideratōem dices ad terminādū aliqd̄ p̄blema
 simplicis inherētie in q̄ p̄dicatū assignat̄ inesse s̄bctō
 aut oib⁹ affirmatiue. aut nulli negatiue. cōsiderādū est p̄
 mū in sp̄bus acceptis s̄b tali s̄bctō distributo. et sic nō
 oportet statim accipere infinita singularia. qz a ḡnē n̄ sta
 tim descendēdū ē ad singularia qz infinita s̄b. qz d̄ difficile eē
 vel impossibile p̄siderare sigillatim in vniuersis singula
 rib⁹. v̄n statim ad spēs cōsiderādū an inueniat̄ instātia
 vel nō in his em̄ est via magis et facilioꝝ. et iō est via ma
 gis in talib⁹ qz in pauciorib⁹ p̄sideratio est facilioꝝ ad cō
 cludendū p̄positū. Opz em̄ p̄siderare et incipere sic a p̄ori
 bus p̄tib⁹ et sp̄b⁹ q̄ immediate sunt s̄b ḡnē cor. et si in ill
 nō inuenit̄ instātia. t̄nc descendēdū est s̄b illis ad indiui
 dua in q̄bus stat diuisio totius s̄bcti cum aliquid vni
 uersaliter vel nō vniuersaliter inesse dicat̄. Exemplū bu
 ius est. si aliquis dixerit omnium oppositorum eandē
 esse disciplinā primo p̄spiciendū est in generibus
 et speciebus o p̄positoꝝ. hoc modo si eorum opposito
 rum que sunt ad aliqd̄ sit eadem disciplina et si eorum
 que sunt opposita vt contraria et que fm̄ contradictio
 nem sit eadem disciplina. et si eorum que sunt o p̄posita
 fm̄ p̄uatōem et habitū sit eadem disciplina. Et si in his q̄
 sunt spēs oppositorū nōdū manifesta sit instātia tunc
 vltterius descendēdum est ad indiuidua in quib⁹ vt in vl
 timis stat diuisio. verbigrā. videndū est an iusti et iniu
 sti sit eadē disciplina q̄ sunt s̄b specie p̄trarioꝝ. vel si du
 pli et dimidiū sit eadem disciplina que sunt s̄b o p̄positis
 eorum. que sunt ad aliqd̄. et si cecitatis et visus sit eadem
 disciplina que sunt sub specie oppositionis dē fm̄ prius
 tionem et habitū vel esse et nō esse sit eadē disciplina. que
 sunt sub oppositis fm̄ affirmatōem et negatōem Quis
 si sic descendēdo ad ptes s̄bcti uas ostendat̄ q̄ nō ē ea
 rem disciplina aliquoz o p̄positoꝝ. t̄nc p̄blema p̄positū
 est intermēdū scz q̄ oim̄ oppositoꝝ sit eadē disciplina
 Quia oim̄ oppositoꝝ esse eandē disciplinā. et aliquoz
 oppositoꝝ nō esse eandē disciplinā sunt cōtradictorie
 opposita. que nō p̄t simul esse vera. qz aliter re eodē nu
 mero esset affirmatio et negatio vera. Et eodē mō facien
 dum est qm̄ p̄dicat̄ nulli medio in negatiue vltter. Et
 subdit p̄bs q̄ iste loc⁹ a p̄tribus in q̄ntitate p̄uertit̄ p̄ o
 positas q̄litates. et valet p̄structiue et restructiue. qz si oi
 bus p̄tib⁹ que p̄ferunt p̄ diuisionem siue descēsus ad
 indiuidua inuenit̄ inē p̄dicatū. p̄blema ē p̄struendū. et
 vniuersaliter ponendū. aut oportet r̄ndentem ferre istā
 tiā qz in aliquo ostento s̄b v̄l sic nō sit sicut vltter p̄posi
 tū est. Nā si neutꝝ hoz faciat r̄is scz q̄ nec vltter cōce
 dat. nec fert instātia p̄ quā id iterimat̄ qd̄ vltter p̄positū
 est. et tñ negat̄ p̄positū in cōueniētia videt̄ nō ponēs vltter
 qd̄ positū est. et sic videt̄ p̄teru⁹ esse et p̄uus soci⁹ peccās
 peccato mendacij circa p̄blema

Circa predicta est dubium.

An consideratio posita in textu ad terminandum pblema simplicis inherere p locū a pibus in q̄ritate sit vera. Et videt q̄ nō. Quia quedā sunt ppōnes vles que nō sunt vere nisi p ḡnibus singulorū r̄ in talib' nō p̄t fieri descēsus ad indiuidua. Prima pbat de ista. Om̄e aial fuit in arca noe. Sc̄do sic. Quedā sunt vles vere que nullā h̄nt singularē verā. igit' nō p̄t in talib' fieri descēsus ad indiuidua. Añs pbat qz ista est vera. om̄is homo te necessitate est animal r̄ tamen nec fortes nec plato te necessitate est animal. Tercio descendēdo s̄b oppo/ sitis relatiōe vt ad duplū r̄ dimidiū r̄ s̄b p̄rarijs vt albū et nigz nō est descēsus ad indiuidua. igit' consideratio flā

Quarto indiuidua s̄nt infinita s̄m p̄p̄birū te q̄bus nō p̄t fieri disciplina. igit' consideratio ē inutil'. Solutō Sic qz vlt' q̄ est totū in q̄ritate inducī p singularia. r̄ ergo ad p̄struendū vlem opz singularia ostēderet videre an in eis inuēiat etiā inf̄ctia. Ad obiectū in oppo/ sitū. Ad p̄mū est dōm q̄ q̄ p̄s dicit q̄ s̄b vli vliē di/ stributo est descendēdū. intelligendū ē q̄ tātus d̄z esse descēsus quāta est distributiōis diuisio. Quādo at̄ distri/ buit p̄ ḡnibus singulorū nō fit s̄b diuisio nisi in ptes ad formas diuisas. r̄ ideo vltra istas in tali diuisioe nihil accipiendū ē. r̄ si aliqd p̄ accipit tūc sit descēsus ad id qd nō est s̄b distributiōe. r̄ sic nō valet p̄cessus. Quā aut̄ sit distributiō p̄ singul' s̄biecti material' tūc ad om̄ia mate/ rialia s̄b subiecto q̄ritia descendēdū est. Ad sc̄dū ē dōz q̄ tal' dupl' est s̄m aliq̄s qz p̄t esse vel te re vel te dicto. Et si est te re tūc est flā. si est te dicto tūc dicit eā verā s̄b hoc sensu. oēm hoīem esse aial te necessitate ē. vtz. vlt' boīez esse aial est necesse. p̄t tamē dici vt in q̄t' Albert' q̄ p̄posi/ tiōne esse necāriam intelligit dupl'. sc̄z necitate rei. r̄ ne/ cessitate coherētie p̄dicati cū s̄biecto. sicut r̄ hec necāria ē teum esse ip̄i rei necitate. r̄ sicut dicim' q̄ necesse est bo/ minē esse aial necesse est coherētie p̄dicati cū s̄biecto. r̄ s̄b mediate vel imediate. Immediate qdē qū in s̄b cū r̄ p̄di/ catū nullū est mediū p̄ qd p̄dicatū est in s̄biecto. vt cum dicit' homo est animal. mediate aut̄ quādo mediū aliqd essentialē s̄bstantiā p̄cipat. vt cum dicit' fortes ē ani/ mal. quia fortes est homo. r̄ homo est aial. r̄ hoc mō soīs te necessitate est aial. qz fortes cēntialiter est homo.

Ad tertū est dōm. q̄ cum descendit ad ptes formāl' diuisas r̄ nō material' tunc iste ptes dicunt' indiuidue. non qz diuisio simpl' sit in ip̄is. s̄ qz stat in ip̄is diuisio for/ malis. r̄ sic duplū r̄ dimidiū. albū r̄ nigz dicunt' indiui/ dua. r̄ sicut est in alijs dōm. Ad quartū est dōm. licet in diuidua quo ad numerz r̄ in p̄pria forma nō cadūt s̄b arteo q̄ s̄nt infinita. tamē cadūt s̄b arte s̄m q̄ p̄fusa p̄p̄e/ bendunt s̄b aliquo cōt' in tali aut̄ nō oportet enumerā/ re om̄ia singularia in p̄pria forma. s̄ sufficit enumerare aliq̄ addendo illā p̄ticularē r̄ sic te alijs.

Ali' aut̄ locus definitiones facere accit' et cui accidit aut vtriusq̄ s̄m vtrūq̄ aut al/ terius. De cū considerare si quid nō vtz in de/ finitiōib' vt vtz sit sup̄rū. vt si ē deo iusticiā facē. qd iusticiā facē si ei nocere sp̄ote. Dai/ festū qm̄ n̄ inest deo iusticiā facere. Ad ei cō/ tingit nocere deo. r̄ si mūd' inuidus q̄ studio

sus r̄ quis inuid' r̄ q̄ inuidia. nā si inuidia ē tristitia in app̄nti p̄sp̄itate alie' inicitū. Da/ nifestū qm̄ studiosus nō ē inuidus. prau' em̄ cēt. Et si reprehēsor inuidus. q̄s vterq̄ coz sic em̄ manifestū erit vtz verū vlt' flā qd dī/ ctū ē. vt si inuid' quidē q̄ cōtristat in bonoz opibus r̄ p̄sp̄eritatib'. Rep̄henfor aut̄ qui in maloz p̄sp̄eritatib' tristat. palam quoniā non erit inuidus reprehēsor.

In hac pte docet p̄s terminare pblema simplic' in/ herentē p locū a refinitōe. r̄ p̄mo ponit vnā p̄sideratōez dicēs q̄ ali' locus intrinsecus ad terminādū pblemata te inē sine medio accidētis ita vt nō exp̄mat per sermo/ nem q̄ in sit vt accidēs. s̄ q̄ simpliciter in sit vel nō in sit ē inspicere r̄ facere refinitōes accidētis siue p̄dicati quod inesse dicit' aut cui accidit id est s̄biecti vel vtriusq̄ sc̄z s̄biecti r̄ p̄dicati. r̄ factis refinitōibus cōsequēter considerā dum est si aliquid positū sit in refinitōe vni' pura p̄dica ti quod nō sit verificabile te altero sc̄z te s̄biecto vel ite/ finitione s̄biecti ponit aliqd cui nō cōueniat p̄dicatum. tūc pblema est destruendū. Et p̄mū considerandū est istud in refinitōe p̄dicati. exemplū est vt si q̄rat an cōue/ niat teo iniusticiā facere vel nō respiciendū est ad refini/ tionem et qd est iniusticiā facere. qd sic refinit' est. prio nocere sponte. r̄ sine causa. r̄ statim ex illa refinitōe cui' bet est manifestū qz pblema est destruendū. qz teo nō cō/ uenit hoc p̄dicatum iniusticiā facere qz nō cōuenit sibi sponte nocere. qz alias cēt malus r̄ iniust'. qd nephas ē cogitare. Simili mō considerandū est in refinitōe s̄biecti. Exemplū est vt si q̄ratur an inuid' est studiosus. con/ siderāda ē refinitio s̄biecti qd sit inuidus. r̄ qd p̄ refini/ tionem sit inuidia. qz vnū cōiugatorū sc̄it p̄ refinitōem alteri'. Nam si inuidia ē tristitia in app̄nti p̄sp̄itate ali' cuius inicitū siue bonoz nullos ad mala puocātū. tunc manifestū ē qm̄ studiosus nō ē inuidus. quia alias stud' osus esset prau'. r̄ si prau' tūc nō esset studiosus. Ter/ tio etiā pblema destruit respiciēdo ad refinitōem vtriusq̄ s̄biecti sc̄z r̄ p̄dicati. r̄ refinitio vni' referat ad refini/ tiōne alteri'. Exemplū est fiat pblema q̄rens si rep̄henfor sit inuidus. respiciendū est ad refinitiones vtriusq̄. et manifestū ē ex p̄p̄tōe refinitōnū vtz vtz vlt' flā ē qd dī/ ctū est p̄dicatū inesse s̄biecto. Exemplū ē vt si inuid' ē q̄ tri/ stat in bonoz p̄sp̄eritatibus. rep̄henfor ē q̄ in maloz p̄sp̄/ ritatib' tristat. palam ē qz pblema ē destruendū. id est qz inuidus non est rep̄henfor.

Sumere aut̄ oportet r̄ pro his que in de/ finitionibus sunt nominibus definitiones. et nō dimittere donec ad notum veniat. sepe em̄ tota quidem definitione assignata non palam est quod queritur pro aliquo autē eo rum que in definitione sunt nominum defi/ nitione data manifestū sit. Amplius ppōnez sibi facientē instare. Nā instantia erit argum/ tum ad positōem. Est aut̄ loc' hic pene idēz huic considerare quib' inē vlt' oibus. vlt' nullū dictum est differt aut̄ in modo

Hic pbs in hac scda pte ad declarandem ponit ea cum eta quoz duo respiciunt locu a definitioe r vni locu a pibus in qritate. Primu documentu qd valet ad remouendu impedimentu qd posset accidere circa modum terminandi pblema p locu a definitioe est istud si in definitioe ponat aliqd nomē obscuru ppter qd a rite negaref tota definitio tūc loco illi debet poni definitio illi r terminu r si in ill definitioibz qd pro his noibus sumūtur ad huc sit obscuru idē faciēdu ē. r hoc dz toties facere donec veniat ad notū ita q rns ppter nō notū nō hēat occasio nem negādi ppositū r istud est necāriū facere qz sepe fit in disputatōe dialectica in q ex pbabilibz pcedit qz tota definitioe assignata ad huc nō palā siue maifestū ē qd qritur qz q in definitioe ponunt nō sunt maifesta Vel si a liqd illoz q in definitioe ponūtur nō est maifestū tūc si r definitio ponat p eo qd nō est maifestū tūc p r vtz inlit vel nō inlit q inesse dicebat r iō vtile est definitioem pro noie obscuro ponere cū tūc pblema reterminet ita vt rns nō habeat occasionē negādi Scdm documētū est si respondens velit ponere aliquā ppōnes vlem q tū potest pati instantiā tūc si aptam habet instantiā tūc pponat illam cū illa instantiā qz tūc respondēs facili? admittet eam grā alioz. Nā instantiā erit argumentū mentē arguens rntis ad ppositū rstruendū r hoc cauet p hoc q ab opponēte ponit mltātia qz tūc nō bz rns occasioez ppter quā neget ppositū grā alioz. Et subdit pbs q hic loc? de inesse vbi definitio de inesse dr pene idē est cum penultimo siue cū illo q ponit an istā psideratōem r do cet aliqd inēerit accidēs eis sbiectis quibz vlt omibz inest vel nullis hoc est pene idē est cum loco a pibus in qritate Differt aut mō quodam qz ille psiderat p dicitū vt acci dens inesse sbiecto vltiter hic at psiderat p dicitū inesse sbiecto nō reterminādo modū scz q acciūs isit h vt simpliciter p dicitū in sbiecto esse vniuersaliter

Amplius aut dterminare que oportet dicere vt plures r q nō vtile aut ad rstruendū et ad destruendū vt qm nominationibz qdez res nūcupandū vt plures. Que at rez sunt hmōi vlt nō hmōi nō iā attendendū in pluri bus vt sanatiū quidē ddm pfectiū sanitatis vt plures dicūt vt r aut ppositū sit pfectiū sanitatis vel nō nō iam vt plures dicendum aut sed vt medicus

Hic ponit tertiū documentū r est q rtem? assignare definitōes nois vt plures vtunt id est cōitas toim r rebus nō vt plures h vt pauci scz ex p r r sapiētes hoc em vtile est ad rstruendū ppositū qz cōsiderandū. Hui? exemplum est vt istud nomen sanatiū rtem? dicere idem q pfectiū sanitatis qz sic plures vtuntur illo nomine. Utrum vero res pposita dicta vlt medicina fm actum sit sanitatis pfectiua nō est dicendū vt plures dicūt q n per interiora rei iudicant h ddm est re talibz rebz vt dicit exptus medicus q sentētiā talū experimentalē habet et arte qd nō est pluriū h paucor r sapiētū ppter qd i tri to puerbio dicitur loquendum est vt ples sapiendū vero vt pauci quia sapientes sunt pauci

Circa textum expositū sūt dubia

Primu est qm ē loc? a definitioe qm a definitio So lutio loc? est a definitioe qm definitio est termin? inferēs et e regione a definitio qm definitū est termin? inferēs qa locus dialectic? vt inquit petr? hispan? sumit renoatio nem suā a termino inferēte in quo residet r tus pbarina. Exemplum est vt hic aial rōnale est sbiā g hō est sbiā ē loc? a definitioe r e regione homo currit g aial rōnale currit est loc? a definitio r oz arguere sp in p dicitio realib? et nō in intēttionalibz q ponit drām inter terminū inferentem r terminum illatum ppter qd non seqtur aial rōnale est definitio g homo est definitio aut e regione homo est definitum g aial rōnale est definitum quē ad modum diffuse cum alijs obiectōibz in cōmētarijs quā ti tractat? r his dem est.

Secundum dubium est

Quo verificat dem pbi q loquēdum est vt plures cum tā noia imposita sunt a p p r etatibz rez r formis r a sapiētibz quoz est illa p siderare Solo Alberti nomia imposita sunt a p r etatibz rez p sapiētes h sunt imposita tū ab exterioribz rei r cōibus r sic sunt in vsu cōit loquentium r hoc mō etiā loquēdo sumēda sunt voca bula h sapiētes in vsu vocabuloz p fundatas in rebz in spiciunt p r etates r ad illas referunt vocabula r rōdo trāsgrediunt ppositā locutionē r iō peccāt in pblema tibus ppter qd nō est loquendum vt sapiētes maxime in rerum definitōibz r descriptionibus q loco vocabulo rum ponunt vt ista docuit p sideratio idone? g sic effici tur in dca p sideratōe opponēs si aptā in vlti pponat in stantiā r si vocē noim refert ad plures r reruz d r tutes r causas r effect? refert ad sapiētes r paucos q fm intel lectum iudicat de rebz ppositis

Ampli? si mltipliciter dicat ppositū aut sic qm inē aut qm nō inē opz altez eoz mō r strare q mltiplr dnr si nō vtrūqz cōtingat. Urdum aut in his q latēr. Nā si nō lateant que mltiplr dicūt in stabit rns qm nō mō r stratū est qd ipē dubitabat sed altez. Hic at locus p r etit r ad rstruendū r ad destruē dum. Nā cōstruere volētes ostēdem? qm al tez iest si ābo nō poterim? Destruētes autē quoniā nō iest altez oñdem? si ambo nō poterim? sed destruēri quidē nihil oz ex pcon cessione disputare neqz si omni neqz si nulli inēc dictū sit si ei oñderim? qm nō iest cuilibz interimētes erim? oi inēc silt aut r si vni of tenderim? inesse interimētes erim? nulli in esse cōstruentibz at p cōsitendū qm si cuilibz bet vni iest oi iest si verisilis sit ppō nō enim sufficit ad oñdendū qm omi inest in vno dis putasse vt si hois aia immortal est ois imor tal? Quare pri? pcedendū est qm si qdā aia immortal ois aia imor tal? h at nō sp facien dū h qm nō facile possum? cōem in oibz vna rōem dicere quemadmodum geometer qm

[Marginal notes in a smaller hand, including the number 110 and various abbreviations and commentary.]

Secundus liber

triangulus duobus rectis equalis habet tres angulos

Ita est alia pars in qua docet terminare pblema sim / plicis inherenti multiplex: sibiungendo simul locū a trās / sumptione. Et dividit in quatuor partes principales. In pri / ma parte docet terminare pblema multiplex in dōe sive fm / equo catōem. Secōdo fm amphibologiā ibi (Rursum quō / quō) Quo ad p̄mū dicit si pblema ppositū sit mltiplex / per equo catōem alicuius termini ibi positi: tūc ad pstruen / dum illud pblema sufficit pstruere illō p vno significa / to illi termini. et hoc quā multiplicitas latet et ad destrue / dum ipm sufficit destrucere ipm p vno significato illi? ter / mini equo catōe si lateat r̄ndentem. nā si nō lateat respōdē / tem: tūc in alio sensu q̄ p̄ter instabit respōdens. dicens / q̄ nō monstratū ē qd̄ ip̄e dubitabat. hoc est in hoc sensu / nō est pb̄atū in quo ip̄e dubitādo negabit. Et est iste / locus pstruendi et destrucendi q̄ pstruere volentes p / positū ostēdemus qm̄ alterz hoc ē in vno sensu inest qd̄ p / positū est inest: q̄ totum vlt pstruit vna sui parte pstruc̄ta / cōstruimus ergo alteram partem inest si ambo nō poteri / mus. Destruere autē volentes ppositū ostēdemus qm̄ ipm / multiplex alterz hoc ē in altero sensu acceptū nō inest si nō / poterim̄ ab̄o in vtroq̄ sensu ostēdere nō inest. et tūc destrue / re fm̄ oēm sensum inest. sic q̄ ad pstruendū et destruedūz / vlt̄a p̄sideratio. et loc̄ p̄sideratōis q̄ ē a partibz. Dicit / tū p̄bs q̄ plus req̄rit ad pstruendū pblema vlt̄e q̄ ad de / struendū. q̄ ad destruedū pblema vlt̄e sufficit q̄ p̄dica / tū ostēdat nō inest fm̄ vni sc̄atū sive sensum. h̄ nō sufficit / ad pstruendū h̄ ad cōstruendū o3 vti p̄cōfessione sine p̄con / cessione r̄ntis. et in negatiā et affirmatiā sc̄z q̄ sicut est in / vno sensu sic ē in oibz alijs. Et est vlt̄e velim̄ pbare q̄ / ois aia ē immortal. nō sufficit ostēdere qm̄ aia vni h̄ois est / immortal. h̄ o3 supponere q̄ idē sit in alijs et o3 q̄ r̄ntis h̄ / cōcedat. h̄ ad destruedū sufficit ostēdere q̄ aliq̄ aia nō sit / immortal. Itē d̄r nō sp̄ faciendū ē in vlt̄ibus pblema / tibz h̄ in aliq̄ manifestū ē q̄ p̄dicatuz inē oīm supposito / sibi. sicut facit p̄t geom̄et ostēdere vna cōem rōem di / cere vlt̄ ostēdere fm̄ quā singularia respiciat vlt̄. vt q̄ ois / triāgul⁹ h̄z tres āgulos eq̄les duobz rectis. sic i ḡit p̄cedē / dum est q̄ latet r̄ntem in disputatōe multiplicitas

Si autē nō lateat qd̄ multiplex d̄r dividē / dū ē quōriēs d̄r et iterimeret pstruere p̄rigit / vt si oportunū ē expediēs aut bonū. tentādū / ambo pstruere vel interimere de pposito. vt / qm̄ bonū et qm̄ expediēs. vlt̄ qm̄ neq̄ bonuz / neq̄ expediēs. Si autē nō p̄rigat vtraq̄. alterz / tū ostēdendū significatū qm̄ h̄ qd̄ inest illud / aut nō. eadē ei rō ē si pla st̄ in q̄ dividat

In ista parte docet p̄bs terminare pblema mltiplex q̄ p / te d̄cis qm̄ multiplicitas ē nota r̄nti. Et d̄t q̄ tūc didēdū / est mltiplex. vt r̄ntis nō habeat occasiōē negādi vlt̄ p̄tradi / cōdi. et si p̄ q̄libet sc̄ato fiat verificatio. tūc pblema est cō / struendū. et si p̄ q̄libet falsificet tūc destruedū. Si d̄ficet / pro vno sc̄ato et falsificet p alio. tūc nō ē simplr pstruen / dū nec simplr destruedū. h̄ ē distinguendū. Et vlt̄ ē exemplū / vt si q̄rat an oportunū ē expediēs vlt̄ bonū sive honestū. q̄ / oportunū equo ce d̄r de bono honesto et vlt̄. vni facta talī / distincōe tentandū est in p̄dicatū an mltiplex p oibus

suis significatis inest. et tūc pblema est cōstruendū. si autē / nō inest p oibus significatis tūc est interimendū sive de / struendū. si vero p aliq̄bus inē et p aliq̄bus nō. tūc nec p / blema ē simplr pstruendū nec simplr destruedū. q̄ pot / pro vno verificari. et p alio falsificari. Exemplū de pble / mate multiplici qd̄ p oīm significato suo est pstruendū / vt si velim̄ ostēdere q̄ amicitia sit hominibus oportuna sic / arguemus aliqd̄ d̄r duplr oportunū. vlt̄ q̄ est sibi vtile. / vel quia ē sibi honestum. h̄ amicitia est hominibus vtil̄ et bo / nestā. ergo est hominibus oportuna.

Rursum quecūq̄ nō fm̄ equo catōem d̄r / cunt multipliciter sed alio mō vt fm̄ amphi / bologiā vt disciplia vna pluriū aut vt finis / aut vt cuius qd̄ est ad finē. vt medicina saniv / tatem faciendū vlt̄ cibādi aut vt amboz finiuū / velud cōtrariorū eadē disciplia. Nihil em̄ / magis finis alterū altero. aut vt ei⁹ quod p / se. aut eius quod per accidēs. vt per se qui / dem quoniam triangul⁹ duobz rectz equalis / habet angulos. p accidēs aut qm̄ eq̄later⁹. / qm̄ em̄ accidit triangulo eq̄latez. triangulū / esse. p h̄ cognoscim⁹ qm̄ duobz rectis equa / les habet. si ergo nullo mō cōtingit. candez / esse pluriū disciplinā manifestū qm̄ nō oīm / no cōtingit eē. vlt̄ si aliquo modo contingit / manifestum est qm̄ contingit

Hic p̄bs docet terminare pblema multiplex sc̄dm̄ am / phibologiā. dicens si pblema multiplex fuerit alio modo / actuali t̄m̄ multiplicitate. tūc eodē mō faciendū ē vt p̄ / Quia si multiplicitas ignoret a r̄ntē tūc sufficit capere / vna sniam sibi notā. et in illa cōstruere vlt̄ destrucere pble / ma. Si vero multiplicitas nō latet r̄ntem h̄ est sibi ma / festa. tūc op̄z distinguere ordē multiplicē in sua signifi / cata et pstruere p oibus suis sentētis ad hoc q̄ pstruat / simplr et destrucere p oibus ad h̄ q̄ simplr destruat. Si / autē pblema fuerit vlt̄ in vna snia et fm̄ p alia. tūc nō est / simplr pstruendū vlt̄ simplr destruedū. Et p̄bus ē vt dis / ciplia vna pluriū q̄ est multiplex. h̄z amphibologiā. q̄ p̄t / esse pluriū tāq̄ finiuū tripl̄. ita q̄ plura sint vni finis co / tius discipline. vlt̄ p̄t esse pluriū sic q̄ vni⁹ est tanq̄ finis / et alter⁹ vt medij ad finē. vt medicina d̄r vna disciplina / pluriū. q̄ est disciplina faciendū sanitatē tāq̄ finis. et est / cibādi vlt̄ dietādi vt ei⁹ qd̄ est ad finē. et sic est pluriū q̄ nō / p̄nitus in vna habitudine construunt. Dicit sc̄do disci / plina vna pluriū velud amboz finiuū. et tūc ḡtis pluriuz / ratione suppositoꝝ in vna dependētia se habet ad n̄tū q̄ / est vna disciplina pluriū. vel si transferat locutio ad ac / cufatiū. ita vt dicat vna disciplinā esse pluriū sic d̄ / citur contrariorū eadē est disciplina. vt medicina sa / norū et egrorū. quia cib⁹ et potus sunt media ordina / ta in sanitatem et non sunt finis simpliciter. Sic ei⁹ plu / rium est vna disciplina speculatiua. que equaliter cōtra / ria vt fines in piculosis p̄siderat. Quis disciplina p̄cē / ca d̄ris in hoc a speculatiua nō sit nisi vni⁹ vt finis. et alte / ri⁹ p̄ accidēs vt caueat sc̄z In speculatiuis autē nihil maḡ / vni⁹ p̄rior ē finis altero. q̄ p̄ speculatiōez n̄ p̄t finite cog / noscā vni⁹ p̄rior nisi p̄gnoscat alterz. Tertio etiam dicit

vna disciplina pluriū qꝛ est vni? et ei? cui? ē p se r alteri
us vt ei? cuius ē p accūs sicut disciplina qꝛ triangul? habet
tres angulos eq̄les duob? rectis. Que disciplina relata
ad sbā pluriū est qꝛ est triangulū r eqlatri? h est triangulū
fm se eqlatri p accūs. Qm̄ accidit triangulo eē triangulū
eqlatriū cōtingit eē triangulo p id qd est p̄ns totū esse
trianguli. Quecūqꝛ aut totū esse sequunt? accidūt. eo qꝛ
nō sunt re sbā eoz quoz esse sequunt? q̄uis in seipsis
sunt sbātia. r sic accūs qdem opponit ad p se r nō
ad sbām. r vocat ipm̄ accūs ad inferendū q̄uis sbāle
sit ad essendū. Quia nō p se h p extraneū p̄cipat p̄dica
tū qd est hic tres angulos eq̄les duob? rectis. Sic i ḡit
d: amphibologicē aliquid multiplex. Neqꝛ d: qꝛ hoc mul
tiplex nō sit fm̄ equocatōem. eo qꝛ nullo mō sit equocuz
qꝛ hoc est fm̄ cū vni nōmē vni? p se r alteri? p̄t aliud.
vel vni? p se r alteri? p accūs. nō possit eē nisi equocuz d: nō
fm̄ equocatōem. qꝛ multiplicitas nō siderat fm̄ eū
uocatōem. h in diuersa p̄cedentia ḡi q̄ est pluriū ad no
minatios. vel accūs p̄cedentes. qui sunt vna disciplina
vel vnam disciplinam.

Dividere aut quotiēs vtile. vt si volueri
mus hmōi cōstruere addendū ē q̄cūqꝛ p̄tin
gūt vl? diuidendū in ea tm̄ q̄cūqꝛ vtilia ad cō
struendū. si at? destruere volum? addendū q̄
cūqꝛ nō p̄tingūt reliqua p̄o omittendū. Fa
ciendū aut r in his q̄ latuerit quotiēs d: eē
aut h hui? vl? nō eē. ex eis dē locis p̄struendū
vt disciplinā hāc hui? aut vt finis vt eozū q̄
sunt ad finē aut vt eozū q̄ sunt p accūs. vel
rursus nō esse hmōi fm̄ vllū dictoz mōrū.
Eadē aut ratio r de desiderio r q̄cūqꝛ alia
dicunt? pluriū. Est eē desiderū hui? aut vt
finis vt sanitatis. aut vt eozū q̄ sunt a d fines
vt cōficere. aut vt eozū q̄ fm̄ accūs velud vi
nū amicis dulce. nō qm̄ vinū sed qm̄ dulce ē
Nam p se dulce desiderat vinū aut p accūs
si eē auster. sit. nō iā desiderat p accūs ḡ de/
siderat. Utilis aut locus est h in his que sūt
ad adali quid. pene eē sunt talia eozū que
sunt adali quid.

Hic pbs docet modū terminādi tale pblema multi
plex. dicens si pblema multiplex in quoliter sensu sit fal
sum ita qꝛ in nullo sensu in p̄dco exemplo disciplina vna
sit pluriū. tūc pblema est simplr destruendū. qd d: vna
esse disciplinā pluriū. tūc eē manifestū est. qm̄ oīno hoc
est vlter nō erit vna disciplina pluriū. In cōstruēdo at
sufficit vno quoz mō disciplinā vna pluriū eē. Et quia
hoc fm̄ videt? siderandū est qꝛ exēplum p̄positū non est
multiplex. h noie multiplicis extēso. tūc eē d: multiplex
p̄positio q̄ plures cās hz veritatis. cuius veritas nō re
struit nisi omnibus modis r causis veritatis restructis.
Cōstruit aut veritas eius vna cā veritatis ei? restructa.
In talib? iḡit multiplicib? q̄ nō latēt r̄ntem vtile est diui
dere siue distinguere multiplex in quoz d: fm̄ oēm mō
siue multiplicatis ne ip̄e r̄ns habeat occasionē negādi
aliquo mō ip̄m nō diuisim̄ acceptū. Sed si p̄struere ve

limus p̄positū tūc accipiēdi sunt oēs sensus veri r diui
tendū est p̄positū in ea tm̄ q̄ vera sunt hoc est in sensus
multiplicis veros omittēdo sensus falsos. qꝛ hoc mō ac
cipim? q̄cūqꝛ sunt vtilia ad cōstruendū qꝛ sensus falsus
nō est vtil? ad cōstruendū. Si aut volum? destruere accipi
endi sunt oēs sensus multiplicis falsi. ita qꝛ accipiam?
ex sensibilib? multiplicatis ea q̄ nō cōtingūt r falsa sūt.
et ea q̄ sunt sensus veri r relinq̄imus. qꝛ v̄z ad destru
dū cū ex vero nō seq̄tur nisi v̄z. hoc at mō nō est sp̄ ad fa
ciendū. h solū qm̄ multiplicitas latet r̄ntem. Et sbāte
p̄bs qꝛ eodē mō est faciendū qm̄ multiplicitas est p̄pa
tionē ad aliud. sicut dicēdo hoc esse hui? vel nō eē huius.
v̄n hoc esse hui? vl? nō eē huius eadē multiplicitate dicit
multiplicat? r ex eis dē locis vl? sideratōib? est p̄struēduz
vel destruēduz. Et si p̄positio formato pblemate dicat
hāc huius eē. Aut erit hui? vt finis. aut alie? eozū q̄ sunt
ad finē. Aut dicit eē alicui? vt ei? cui? est p se. Aut vt ei?
cuius est p accūs. Sitr̄ at d: in negatiua q̄ dicit h nō eē
hui? aliquo p̄dcoz modoꝝ. Et eadē rō est de desiderio
et vlter de oibus q̄cūqꝛ ad aliud vl? singulariter vl? plalr
dicunt? desiderū eē est boꝝ plaliter vl? hui? singulariter.
Quia desiderū d: multiplex respectiue. Quia d: vl? hui?
vt finis sicut sanitatis q̄ est finis. vel est boꝝ que sunt ad
finē. sicut cōficere medicinā. vel cibū ad sanitatē ordina
tū. talia eē sunt media in finē ordinata accipiētia suaz
bonitatē a fine. Tertio est de siderū aliquoz qꝛ vni? p
se r alteri? p accūs. sicut desiderū vini est p se dulcis. et
alteri? p accūs scz vini. qꝛ vinū nō desiderat in eo qꝛ vi
num. h in eo qꝛ dulce. r sic dulce in vino est amicu? h vi
nuz p accūs desiderat. qꝛ si esset auster. vel amar? nō desi
deraret illud amie? dulcis. i. amās dulce. p accūs iḡit re
siderat vinū qꝛ accidit sibi dulce eē. qꝛ iḡit oīa relatiua dē
cunt? alic? vel aliquoz p̄z qꝛ maxie hic loc? r hec p̄sidera
tio sumpta ē in his que sūt adali qd siue relatiua alicui? vl?
aliquoz. omnia eē que sunt adali qd r de numero relati
rū pene talia sunt. Pene dicit pbs. ppter q̄daz relatiua
que expresse determināt sua correlatiua. r iō in talib? nō
potest esse talis multiplicitas sicut in alijs.

Amplius trāfferre ad euidētius nomē vt
pro certo in opione planū r p̄uestigare in
quirere. Euidētiori eē factio qd dcm̄ ē. fa
cilius argumētabil? est p̄positio. Est aut? hic
locus cōmunis ad cōstruēdū r destruēdum.

Hic pbs p̄r docet terminare pblema simplicis in te
rentie p locū a trāsumptōe. Et ponit vna p̄sideratōem
que talis est. Si in pblemate p̄posito sit obscuritas nō
ex multiplici. h ex noie ignoto tūc debet? trāfferre p̄posi
tionē in illo noie ad aliud nomē idē significās. qd sit no
tius vel euidēt? Lur? est exēplum sicut si dicat qꝛ certum
in opione hoim̄ nō est notū. pponat? planū. planū eē in
noticia est qd leuiter cognoscat? a quoliter. Et si dicatur
inuestigare ponat? p eo inquirere. Quia aliter respōdēs
sepe accipiet occasionem negādi. Quia qm̄ hoc qd p̄posi
tū est factū est euidēt? ppter nomē notū loco min? notū
positū. facilius est argumētabilis p̄p̄ siue pblema. qꝛ re
spōdens facilius cōsentit in id qd est euidēt? no tūz.
Et tenet iste locus nedū cōstruēti h etiā restructiue.
et hoc ppter maximas istas. Quicqd cōuenit alicui sb
nomine magis noto etiā cōuenit sibi sb noie min? noto.
Et quicquid negat? de re sub nomine magis noto etiāz

Secūsus liter

negatur de eo sub nomine minus noto

Circa textū expositum sūt dubia.

Prīmū est. Et pblema multiplex potest dialectice terminari. Et videtur quod non. Quia omne pblema dialectice potest terminari per syllogismum dialecticum. Et multiplicitas impedit syllogismum dialecticum. Et ad terminandum pblema dialecticum non oportet respicere ad multiplex. Minor. Et per conclusio syllogismi videtur esse una. Et illa unitas impedit multiplicatas. Secūdo sic. Consideratio multipliciter pertinet ad sophistam. Et non ad dialecticum. Sic. Et videtur patuit per considerationes in textu positas. Ad obiecta oppositum. Ad primum est. Dicitur licet per unum syllogismum dialecticum non possit probari pblema multiplex in tota sua multiplicitate. tunc pro una parte a parte probari per unum syllogismum per diuersas per diuersos syllogismos. Ad secundum est. Dicitur secundum. Alterius quod differentes videntur sophistam dialecticum multipliciter. Quia sophista vult ut eum ut est dispositio mediis ad recipiendum. Et dialecticum. put per distinctionem eius sumunt multe propositioes ut in fine primi libri de arte est. Aut secundum quod acceptum in aliquo determinato sensu per vere construere vel destruere. Et habere veritatem. Probabilem aut falsitatem.

Secūsdum dubium est

Quod philosophus ponit hoc locum a transsumptione in locos intrinsecos cum tunc finem veritatem sic extrinsecum. Secundo. Alberti non ponitur hoc ut extrinsecum. Sive ut est dispositio mediis ad inferendum aut ut loquitur a quo trahitur argumentum. Et ponitur ut idoneitas quodam opponenti.

Ad ostendendum autem contraria eidem inesse. Considerandum in genere. ut si volumus ostendere quod est circa sensum rectitudinem et peccatum. sentire autem iudicare est. Iudicare autem est recte et non recte circa sensum erit rectitudo et peccatum. Nunc ergo ex genere circa speciem est demonstratio. Nam iudicare genus est sentire. Nam quod sentit iudicat aliquo modo.

Hic per totum terminare pblema simpliciter inherente per locum a genere ad speciem contra. Et ponit duas considerationes. Prima est. ad ostendendum aliquam passionem integratam ex contrariis distinctiue sumptam inesse alicui speciei. respiciendum est primo ad genus. Et est an illa contraria conveniunt generi. Et sic ostendendum est pblema. Et est. si velim ostendere quod circa sensum finem actum sive finem agere factus. Et tunc rectitudo et peccatum. id est pertingit sentire recte. vel non recte. tunc. Et ostendere ex genere ipsius sentire. quod est iudicare. Contigit enim iudicare recte et non recte. Et pertingit sentire recte et non recte. Quia iudicare genus est ad sentire. Qui enim sentit aliquo modo iudicat. Et sic hoc considerandum sumpta est ex genere circa speciem deducto. Quia quod est essentialiter per se in genere. probabit inesse speciei. per genus. illud quod essentialiter est species. et sic passio propria ei quod est iudicare. probatur inesse ei quod est sentire. per hoc quod sentire est quoddam iudicare. sic habere tres angulos equales duobus rectis. probatur inesse isoceteli. per hoc quod est tangul. Et istud quod hoc dicitur sentire quod est iudicare intelligendum est de sensu communi. quod ponitur dividit sensata particularia et ponendo et dividendo iudicat de ipsis per imitationem estimatiue potest estimare. non cum tunc conveniens in acceptis per sensum per se. et dividit. et non est intelligendum de sentire sensu

sus particulari. Et iste ut in secundo de anima dicitur non peccat in ipso sensato.

Rursus ex specie generi. Quocumque enim speciei insunt generi. ut si est disciplina prava et studio. Et dispositio prava et studio. Nam dispositio discipline generi est. Ergo primum quod dicitur locum est ad construendum falsus. Secundo autem verus. Hic ponitur quod iste locus est contra a specie ad genus. dicitur si volumus ostendere aliquam contrariam inesse generi. respicere ad speciem. Et sic illa contraria in specie et insunt generi. et pblema est constructum. Quia quocumque centraliter in specie. necario insunt generi. et genus actus intellectus sit in specie. Et est ex parte fiat sic problema. ut per dispositio sit prava et studiosa. Et probatur sic. Quia disciplina est prava et studiosa. ergo etiam dispositio. Et probatur quod dispositio est generi discipline. et passio speciei. probatur in esse generi per speciem. Sumitur autem hoc in exemplo discipline generaliter per quocumque doctrina quod prava esse dicitur. quod prava alicui. sicut ad furari et mechari de quibus dicitur in vii. et primo metaphysice. quod melius est vilia nescire. Et sic dicitur disciplina prava ratione adiuncti sive ei. et de quo est. et non ratio ne sui ipsi in quantum disciplina. Adiectum autem ipsius ratione cuius per unum dicitur ad malum quod incitat ad malum ipso malo scato. quod non faceret si nesciretur. Omnis enim scientia in se bona. quod dicit habitum. quod dicit doctorem. quod scientia mali bono esse non potest. Sumitur autem hic dispositio generaliter non put distinguitur contra habitum. Et put est qualitas disponens. Ergo primum quod dicitur locus est ad construendum falsus. Secundo autem verus.

Non enim necesse est quocumque generi insunt et speciei inesse. Nam animal est volatile et quadrupes. Homo autem non. Quocumque vero speciei insunt necessario et generi. si enim homo studiosus et animal studiosum est. Ad destruendum vero primum quod dicitur verus. Secundo autem falsus. Quocumque enim generi non insunt nec speciei. Quocumque vero speciei non insunt. non necesse est generi non inesse.

Hic per oppositos locos ad se invicem dicens. Quod si accipiamur hoc duo loci finem generalem rationem et partem inferendi suas conclusiones. tunc primum locus a genere ad speciem tractus est falsus sive fallit adcludendum affirmatiue. quod non proceditur semper affirmatiue a superiori ad inferius. Et solum quod arguitur in essentialibus. ut dicitur est. Secundo vero locus a specie ad genus finem generalem inferentiam sumptus. verus est ad concludendum in affirmatiuis. quod affirmatiue processus ab inferiori ad superius valet. Et huius ratio est. quod non est necesse quod quocumque insunt generi insunt speciei. et ista ratio est. Quia animal in ambitu sue generalitatis est volatile et quadrupes. et utrumque inesse generi. homo vero est speciei animalis. et tamen nec est volatile nec quadrupes. et sic semper sequitur a genere ad speciem affirmando. Et quocumque insunt speciei simpliciter illa insunt necessario et generi. et sic a specie ad genus. proceditur affirmando. si ei verum quod hoc est studiosus. sed quod animal est studiosus. quod hoc est animal. Ad destruendum vero primum quod dicitur verus. quod a superiori ad inferius. procedit negativum. Secundo autem quod destruendum est falsus quod trahit a specie ad genus. Quia non videtur processus ab inferiori ad superius destructivus. Quia quocumque vult generi non insunt. nec insunt speciei. Et non videtur quod quocumque non insunt huic vel illi determinate speciei. quod non insunt generi.

Quoniam autem necessarium est de quibus genus predicatur et specierum aliquam predicari et quocumque habet genus vel denotative a genere dicuntur et species aliquam necesse est habere denotative ab aliquo speciebus dici. ut si de aliquo disciplina predicatur et grammatica l' musica l' aliquid aliarum predicabitur et si aliquis huius disciplinarum l' denotative dicitur a disciplina et grammatica aut musica habebit a aliqua aliarum disciplinarum vel denotative ab aliquo eorum dicitur. ut grammaticus vel musicus. si ergo aliquid ponatur de genere aliquo modo ut aiam moveri considerandum est si finem aliquam species motus pertigit aiaz moveri. ut augeri. vel minui. vel corrumpi. l' generari. et quocumque alie species motus sunt. Nam si species nulla palam est quoniam non movetur. Dicitur autem locum esse ad verumque ad destruendum et ad construendum. Si ei species aliqua species movetur. palam quoniam movetur. si finem nullam specierum movetur palam quoniam non movetur.

Hic potest secundam considerationem quod ad terminandum proplema simpliciter in heretice per locum a genere ad speciem constructio. Dicitur quod a genere ad suas species sunt distinctioe superius bene videtur per constructio. necesse est quod te quocumque predicatur genus species aliquam predicatur sicut quicquid tendit a genere necesse est et la species aliquam denotari. Et videtur si te aliquo predicatur genus disciplina necesse est quod te eodem predicatur l' grammatica l' musica. vel aliquid aliarum disciplinarum i species terminatur. Sicut si aliquid habendo disciplinam tendit a disciplina disciplinarum sequitur et quod huius grammatica aut musica aut aliqua aliarum disciplinarum. tenentur aiam ab aliquo ipsarum dicitur grammaticus vel musicus et sic te alijs. Sic igitur per quod si aliquid ponatur deum l' tendit aiam a quolibet genere sic i habitu sue comitatur accepto. ut huius gratia dicatur aiaz moveri siue et motum seu ut dicitur plato aiaz esse nunc seipsum movetur necesse est videre ad species motus utrum species finem aliquam illarum pertingat aiaz moveri a seipsa ubi gratia ut si pertingat ipsarum augeri l' minui a seipsa generari l' corrumpi quod si finem l' finem i motus l' quocumque alie species sunt motus. Nam si species nulla species ipsi motus pertigit aiaz moveri a seipsa palam est quod aia a seipsa non movetur. Et iste locus sic tractatur a genere ad aliquam species comitatur et per pertinet ad construendum destruendum. si ei species aliqua finem movetur aia palam est quoniam aia movetur a seipsa. et sic videtur construendo. et si finem nullam finem movetur aia movetur a seipsa. per quod non movetur et sic valet constructio.

Non idoneo autem conari ad positionem intendendum est de definitionibus a quod si proposita rei. Aut quod videtur si non ab una sed a pluribus. Facile quidem ei definitionibus argumentari erit. Nam ad definitiones facilis argumentatio erit.

Hic potest unam cautelam per opponere siue idoneitate. Dicitur si non potest opponere bene ad propositum arguere et abudare tunc citare de ad definitiones aut siue species dicitur siue generis siue definitiones tales sunt vere essentialis definitiones rei. proposita quod continetur in proplemate siue videtur aut esset non sint sicut descriptiones quod videntur virtutem habere definitionis. Et si opponens non potest conari ad propositum ab una definitione ponat plures ad illis conetur quod tales definitiones sic largetur conetur acceptum unum rei et plures quod opponentes sic definitur aiaz et per tunc facile erit argumentari te proposito. quod facile est argumentari ad definitiones eo quod ex multis destruitur et destruitur. nam ad definitiones facilis est argumentatio. quod a quocumque remouetur pars definitionis et tota definitio. Differt autem ista consideratio ab ea quod est posita superius. Quia ista videtur inspiciendo ad aliud quod ad definitionem. In ambiguitate autem inspectio fit ad ipsam definitionem.

Circa textum expositum sunt dubia. Primum est utrum locus a genere ad speciem valet tamen destructio et a species ad genus constructio. Et videtur quod non. Quia bene sequitur nunc est genus binarius est. Et sicut aia est substantia. bene est substantia. et tamen arguitur a genere ad speciem. Secundo sic nihil est in genere quod non sit i aliquo speciebus ut bene inveniunt per secundam considerationem. Et locus ille est destructio sic videtur dicere considerandum. Et per firmat quod finem videtur i topicum bene sequitur videtur est virtus iustitia est virtus et tamen videtur est genus iustitie. Terminus locus a species ad genus videtur destructio. Et male dicitur est quod videtur destructio. Aliis probatur quod species respectu generis est quiddam totum cum genere sit ei proposita definitio. destructio toto destruitur per ei. Et locus talis destructio. Quarto sic se bene probatur ad secundam ita se habent species ad genus. si omnibus primis substantijs destruitur destruitur loco substantie omnes. ergo speciebus omnibus restructis destruitur et genera. Solutio sic formaliter. Cuius est duplex causa. Prima est. Quia destructio fore destruitur et posterius et posito posteriori ponitur et prius. quia posterius presupponit prius. Secunda est. quia si argueretur constructio a genere ad speciem. et destructio a specie ad genus committeretur fallacia consequentis. Quod ostenditur inferius circa illam fallaciam. quod unus modus accidit arguendo a positione consequentis ad positionem antecedentis. alius a destructione antecedentis ad destructionem consequentis. Ad obiecta in oppositum. Ad primum est dicendum. quod binarius consideratur dupliciter. Uno modo ut est species numerus et sic non valet formaliter argumentum. Alio modo per quod est pars materialis et integralis numeri. sic binarius est primus numerus omnem alium constituens. et sic valet argumentum. sed non arguitur a genere ad speciem. sed a toto integrali ad suam partem. Et eodem modo dicendum est ad illam anima est substantia. ergo homo est substantia. Ad secundum est dicendum. quod generaliter ut in textu dictum fuit locus a genere ad speciem tenet solus destructio. tamen materialiter in quibusdam predicatis per se salicet essentialibus vel quoniam arguitur ad species sunt disunctione tene valet. Et sic per etiam ad affirmationem. Ad tertium est dicendum. quod genus et species potest capi dupliciter. Uno finem sic genus est quiddam totum respectu speciei. Alio accipitur species ut est quiddam definitum per genus et dicitur tanquam per partes constituitur et definitionem. et sic genus habet modum partis respectu speciei. inter ea sic accepta fundatur locus a toto integrali ad suam partem. Nec valet si dicitur tene sequitur negative homo non currit. ergo animal non currit. et tamen ibi arguitur destructio. quia ibi non est argumentum destructio. sed constructio. eo quod genus et species ibi non negatur eo quod negatio non agit ante se sed post se. Ad quartum est dicendum. Quod omnibus speciebus restructis destruitur earum genus.

Secundus liber

¶ qd illo nō inferitur qd loc^o a spē ad gen^o v^o restructiue qz sic arguēdo non arguit a spē ad gen^o s^o a p^orib^o in q^o p^ota/tesil sumpt^o ad totū qz pro vltorio intellectu p^osiderā dūz est qd dupl^o p^otingit arguere a g^oic ad sp^ociem r econ/tra. Ino modo cum distributione vtriusq^o r tūc bene se q^otur. Omne animal currit q^o dōis hō currit r tūc ē lo/cus a toto in q^o p^oitate q^o valet p^ostructiue r restructiue. Scōdo p^otingit arguere a genere ad sp^ociē sine distributō ne g^o v^o lapis non est aīal. g^o lapis nō est homo r sic di/catur loc^o a genere ad sp^ociem r soluz tenet restructiue. Et sic p^otingit dupl^o arguere. Ino modo ab vna sp^ociē tā tum sine collectione aliaz spē r sic dicitur loc^o a spē ad genus. Alio cum collectione oīm spē r sic d^o loc^o a p^orib^o in q^o p^oitate sil sumpt^o ad suū totuz r non a sp^ocie ad gen^o q^o locus sp^o tenōdatur a t^omio inferente in q^o est d^ous pbatiua r h^o modo b^on^o arguitur restructiue vt bo/mo nō est hōs non est leo non est r sic te alijs q^o nullum animal est qz sic arguitur ab inducentibus sufficienter enumeratis ad inductam.

Considerādum aut in p^oposito quo existēte aūcedente necē est p^opositū esse aut qd est ex necitate si p^opositū est. Cōstruere quidem vo/lenti quo exite ante erit ex necitate. Nam si illud oīdā eē r p^opositū eē oīsluz erit Destruere aut volēti quid est si p^oposituz est. Nam si ostenderimus consequens p^oposito non inēc Interimētes erimus p^opositum.

Hic p^o v^oz emiare p^oblema simplici inherētē p^o locus ab ante ad p^ois. Et qz ē duplex aūz r duplex p^ois scz p^oplex/um r iconplexū. P^ois p^oit p^o duas p^osideratōes pro aū/te p^oplexo dīcēs q^o in p^oposito i ad oīdendū p^opositum cō siderādūz ē illud quo exite necē est alteq^o esse i p^ois r cō siderādūz ē illud qd ex necitate est si p^o oīstū est id ē an tecedens. Et igit^o p^osideratio p^oma Si volum^o cōstru ere aliq^o p^ois retem p^o p^ostruere aūz. Quia ante pbato p^ois est pbatum eo q^o ab ante ad p^ois seq^otur affirmatiue sicut a spē ad gen^o. Scōdo p^osideratio Si velim^o restructue re aūz retem p^omo restructue p^ois qz p^oite restructo erit restructū aūz vt maifestum est ex supius dictis.

Ampli^o ad tēp^o inspiciedū ē si alicui^o dissonat vt si qd nutrit dixerit ex necitate augeri. Au triūtur em sp^o aialia. augent aut nō sp^o Silūf atz si scire dixerit remisce hoc em t^opis p^oteri ti ē illud atz p^osent est r futuri scire em dīcūf r p^ontiaz futura vt qm est vl^o erit sol^o defect^o remisce at nō p^otingit aliud q^o p^oteritum.

Hic p^o dat vna p^osideratōez p^o quā possum^o p^ognosere aū/cedens r p^ois. Dīcēs si aliquid dīcat eē p^ois alteri p^o spiciedū est a hoc p^o ab illo aliq^o tpe separari r si sic non est p^ois ad illud Si vō nō tūc est p^ois. Ex^o est vt si r^ois cō cesserit de qd nutrit augeri ex necitate. palā q^o hoc aliqū dissonat i p^ote separi a nutritōe qz aialia sp^o nutritūf p^o p^orinuā tepditōez hūidi radical^o qd restaurat p^o humidū nutritōeale. h^o nō sp^o augēt h^o solū tūc qm mēbra s^o molli/ qz calor fort^o ad extēdendū h^o dyametry lōgitudis. Si mlt^o ē in q^o in sp^oialib^o si r^ois dixerit scire idē q^o remisce sicut dixerunt Socrates r Plato dīcēs q^o non qz r^omisce ē

p^oteriti t^opis scire autē r p^ontiaz futuri. Reminisce enī vt dicitur in libro de memoria r reminiscētia dicit ac/ tus reflexus rationis fm potentiam recordatiuaz rede/ untis qz aliquo medio sup ptem oblitiz ideo est cum in terruptiōe habit^o in quo differt a memoria q^o est redit^o sup p^ois in sensu acceptū r in thezauro formaz sensibili um retentū scia aūc est eoz q^o necāria sunt r sp^o p^ontia sil/ vel i necitate ordis sue cause vt eclipsis solis. Scim^o em h^o mō p^ontia r futura vt qm est vl^o erit solis defectus siue eclipsis qz eclipsis grece latine est defectus. Remisce at nō p^otingit aliud q^o p^oteritū cū reminiscētia sit reditus re cordatiue potentie sup p^ois notum r oblitum ex medio p^opinquo vel antiquo vel remoto.

Amplius autē s^ophistic^o modus duce/ re ad tale ad qd idonei sumus argumētōz hoc aut erit qm qz quidē necārium qm qz ap/ parens necessarium qm qz quidē neqz appa rens neqz necessarium. Necessarium qm ne gante eo q^o respondet aliquid vtiliuz ad posi tionem ad hoc ratiocinatōes facit. Cōtin/ git autē hoc talium esse ad q^o abundare est argumentis. Silūf autē qm iuductionem p^o h^o qz p^opositū est faciens iterimere conatur. Hoc em interempto r p^opositū interimitur. Appa rens autē necessariū est qd videt quidez vtile r p^oueniēs poni nō ē aut ad qd fūit disputa/ tōes siue negāte eo q^o ordēz sustinz siue ab in ductōe pbabili p^opositōez ad idem factam i terimere conat idem. Reliquuz vō qm neqz necm ē neqz appares ad qd fūit rōtiatōnes sed vt redarguere accidit r^onti o^oz aut cauere postremū dictōz mōz. Dīno neqz semor^o r extrane^o videt eē a dialectica quare o^oz r^ontez nō discollū eē s^o ponere q^o nō vtilia sil^o ad po/ sitōez designātē qm nō vey ponit. Dagz ei dubitare plerūqz accidit iterrogātib^o oīnū bus talib^o p^oposit^ois si nō p^ocludūt.

Hic p^o p^oit^o vōcumētū p^o oppōite dīcēs si r^ois nō p^ote ha bere p^odes p^ocessā a r^ontē tūc d^oz se trāsferre ad aliā materi am i q^o mag^o abūdat argumētū r h^o mod^o trāsferēdi est so phistic^o i p^o iuēt^o a s^ophisticis h^o at trāsllā^o p^ote fieri t^opl^o qm qz ei sit necārio qm s^o r^ois negat aliq^o vtiliū siue ea q^o sil vtilia ad pōnē p^oitū l^o qm r^ois nitit p^o iductōez restructue p^odes pbabiles vtilēs ad p^oitū tūc oppōis p^ote trās ferre ad restructū illā p^oiaz sil i materia i q^o p^o abūdate argumētū. Scōdo ē trāsllā^o appnē necāria qm s^o r^ois negat p^odes q^o vide vtil^o ad p^oitū tū nō fuit vtil^o h^o vitatē r i bis duob^o casib^o p^ote licite oppōnēs ad aliā materiā se trāsfer re vbi mag^o argumētū abūdat. Ter^o fit trāsllā^o q^o nec ē necā ria nec appnē necāria qm s^o r^ois negat p^odes q^o nō sil vti les ad p^oitū nec vidēt p^orinere ad p^oitū r tal^o trāsllā tio nō liczo p^oponēti dialectice h^o solū s^ophistic^o r g^o et nō tez r^ontē eē p^olū r negare oīa sibi p^oposita neqz discollū i va gātē i r^ontib^o suis h^o d^oz p^ocedere ea q^o sil vtilia ad p^ooi tū h^o at p^oponā sibi eē neqz i p^ontētia r illa nō d^oz negare nec p^ocedere h^o p^ostari d^oz q^o nō sil ad p^oitū siue ad pōnē

Circa textū expositū est vnicū dubium. Quod dicitur in isto tertio modo trāslatōis q̄ nō dicitur sumi extranea & extrinseca t̄mis posita in q̄stione cum t̄m̄ est aliq̄s loc⁹ extrinsec⁹. Sō duple p̄t aliq̄d argumē- tū dici extraneū. Uno q̄ fit ex t̄mis sibi iuuicē extrane- is & sic intelligit q̄ aliq̄s ē loc⁹ extrinsec⁹. Alio d̄ argumen- tū ē extraneū q̄ fit ex t̄mis q̄ nullā h̄nt p̄ueniētiā cuz t̄emis posita in p̄one r̄it̄. & illo mō accipit in p̄posito et sic p̄hibetur opponenti ne arguat ex extraneis.

Amplius om̄is qui dixerit vnicū d̄libet quo dāmō multa dicit eo q̄ plā sūt vnicūiq̄ ex necitate cōsequētia. vt q̄ hominē dicit eē. & q̄m aial ē dicit. & q̄m aiatū. & q̄m bipes. et q̄m mentis & discipline susceptibile. Quare q̄m quolibet vno cōsequentiū in tempto & interi- mit qd̄ in p̄cipio ē. Lauere at̄ o3z h̄mōi eo q̄ difficultior assūptio fiat. Quis at̄ facile est p̄ns iterimere. q̄m at̄ ipsuz qd̄ antecedit.

Hic p̄t̄ vocē t̄miare p̄blema simpliciter in herētie res- piciēdo ad aīas & p̄ns p̄plexū. & p̄ q̄m aīas & p̄ns accipiūt d̄ficiūt. & p̄t̄ duas p̄sideratōes. P̄tia ē p̄cesso vno aīte in aītib⁹ & p̄tib⁹ q̄ s̄t̄ vni⁹ eēntie. o3z quodāmō p̄cedere multa ex illo aīte sequētia. eo q̄ plura s̄t̄ q̄ necitate in s̄t̄ illi vni aīti q̄ s̄t̄ p̄na s̄m illatōes. q̄uis p̄ora sūt ipsis s̄m materiā cāz & rōnē. sic est. q̄ dicit h̄ aīas boiez esse. dicit et̄ p̄ p̄ns qd̄ est aial. & q̄ ē aiatū. qd̄ ē p̄ns ad aial. & qd̄ est bipes qd̄ est d̄zā ipsius. & qd̄ est discipline suscep- tibile qd̄ est p̄p̄riū ip̄i. id vno p̄ntium interempto inte- rimitur aīas ip̄m. si eīn non est animal. non est homo. si non est animatum non est homo & sic de alijs. quolibet igitur p̄ntium interempto interimitur aīas qd̄ p̄mo po- situm est esse. In tali t̄m̄ p̄sideratione in q̄ sic destruit̄ an- tecedens p̄ntē destructo oportet cauere ne p̄ns qd̄ destrui- tur sit difficultioris p̄batōis aut destructōis q̄ aīas. qd̄ p̄pterea interimitur. qz interimendo aīas maḡnotuz ex interemptōne p̄ntē min⁹ notū fieret anḡstoma. Ex est. Si dicas putas ne homo est alb⁹. cauēduz est ne assumat q̄ homo non ē disgregatiū. v̄l ergo non est albus. qz ma- gis difficile ē destrucere q̄ homo sit disgregatiū visus q̄ q̄ homo non est albus. Idem est si dicam putas ne hō est. & assumā q̄ est animal. magis eīn difficile est interi- mere q̄ non sit animal q̄ non sit homo cum plura req̄rā- tur ad destructiōnem huius q̄ hoc non sit animal. q̄ q̄ non sit homo.

Quibus at̄ subiectis necē ē aliter t̄m̄ in eē. vt hōi egritudiez l̄sanitatē. si ad aliter facile poterim⁹ disputare. q̄m in eē v̄l nō in eē ad re- liquū poterim⁹. H̄ autē p̄uertit̄ ad vtrūq̄. De tēdētes eīn q̄m aliter inest. vel q̄m non inest. reliquū ostendentes erimus. Si autē q̄m non inest ostēdimus q̄m inest reliquū ostēdē- tes erimus. Palam ergo q̄m ad vtrūq̄ con- ueniens est hic locus.

Hic docet t̄miare p̄blema simpliciter in herētie res- piciēdo ad aīas & p̄ns p̄iuncti dicens. Si ad aliq̄d aīas seq̄ ali- qd̄ p̄ns disunctum ex contrarijs imediat̄. p̄siderādūz ē

an vni⁹ p̄trarioz inest illi aīti. qz si sic aliter nō inest. si v- num nō inest aliter inest. & tenet istud i p̄trarijs imedia- tis. ex est vt hoc disunctuz sanū vel egr̄ seq̄tur ad boiem ergo h̄i seq̄t̄ hō est san⁹. q̄ nō est eger. & homo non est sa- nus. q̄ est eger. & sic t̄ ista p̄sidera⁹ p̄structie & destructie.

Circa textum est dubium

Quod p̄ inter locos intrinsecos p̄t̄ h̄ locū ab opposi- tis qui est extrinsec⁹. Sō Alberti qz p̄sidera⁹ h̄ posita nō trahit̄ ab opposit̄ s̄m q̄ o p̄posita s̄t̄. h̄ ab aīter p̄ntē qd̄ est aliq̄ o p̄p̄o. & tal̄ loc⁹ ē intrinsec⁹ sic loc⁹ a ḡner̄ specie.

Amplius argumētari trāsserēdo nomen in orōnē velud mat̄ie p̄gruū ē assumere. q̄m vt posituz ē nomē vt eq̄nīmū nō modestum vt positū est. s̄z equā aīas h̄ntē quēadmodum & magnanimū non forte s̄z magnū animū ha- bentē. S̄t̄ autē & h̄n fortunatū cuius fuerit fortuna studiosa quēadmodū socrates dicit h̄n fortunatū eē q̄ h̄z aīam studiosam. h̄ac eī vni⁹ cuiusq̄ esse putabat fortunam.

Hic p̄t̄ vocē t̄miare p̄blema simpliciter in herētie per locū a nōis interpretōne dices q̄ ad t̄m̄ adū. p̄blema in quo ē aliq̄s termin⁹ obscur⁹ v̄t̄le ē nomē illd̄ trāsserre & interpretari seu exponere obscur⁹ p̄ oratōnē maḡ mani festā. & t̄c̄ q̄ equi d̄ affirmabitur de illa orōnē q̄ dicit̄ in- p̄tatio et̄ affirmabit̄ de interpretato. & q̄ quid remouebi- tur de interpretōne et̄ remouebit̄ de interpretato. vt si no- men aīti sit eq̄nīmū non transferatur illud in vnum no- men eius qd̄ significat ex impositione. hoc est i modestuz sed transferatur in hanc orationem q̄ est equā animam h̄ntem eq̄nīmū. quēadmodū si dicatur magnanim⁹ non transferem⁹ fortem sicut impositum est. h̄ in hanc orōnēz magnum animum habentem. Et eodem modo eufortu- natum siue benefortunatum s̄m q̄ est vna dicitio trāsse- remus in hanc orationem. benefortunatus est cuius fu- erit anima studiosa quēadmodum socrates dixit fortu- nam esse. Dixit eīn hanc vni⁹ cuiusq̄ fortunam eē q̄ ha- bet animam studiosam. eo q̄ felicitatem fortunam esse dixit. felicitatem autem ponunt inesse studiosis. Et dif- fert iste locus a loco a transumptione. qz in transump- tione ponitur nomen magis notum loco nominis mi- nus notū sine digressionē. sed in loco ab interpretōne nomen minus notum exponitur p̄ vnam orationē & cuz digressionē.

Circa textū expositū est dubium.

Quod ad destrucendum p̄blema in quo ponitur conse- quens disunctiū sufficit vnum nomen inesse cuz t̄m̄ ad falsitatem discipline requiritur falsitas omniuz p̄ti- um eius. Solutio p̄traria immediata q̄ debent esse cō- iuncta in consequente p̄ coniunctionem disunctiūam possunt dupliciter assignari. Uno modo p̄ conparationē ad eo q̄ p̄p̄riū subiectum & sic p̄cedit argumentū q̄ ad destructiōnem vni⁹ p̄tis non destruitur p̄blema. quia si vna p̄s non inest reliq̄ inest. Alio modo conpantur contraria immediata ad aliq̄d subiectum commune s̄ p̄p̄riū & tunc ad destructiōnem p̄blema sufficit ostē- re aliter non inesse aut non posse inesse. Exēplum est. vt

Secundus liber

si qratur vtz bipes sit san' vel eger sufficiat ostendere q vnfi eoz non possit inesse illo ostensio satis ostensum est q etiam reliquum non possit inesse cum contraria sint nata fieri circa idem.

Qm aut rez alie quidem sunt ex necessitate alie autem vt i plurib' alie fo vtrilibet si qd ex necitate est vt i plurib' ponat aut q i plurib' ex necitate aut ipsaz aut ptrarium ei qd e i plurib' semp dat locu argumetatois. Nam si qd ex necitate e i plurib' p datur. Manifestu qm no omi dicit iesse cu ist omi. Quare peccauit cum vero qd i pluribus dicitur ex necitate dicit omi iesse cum no insit omi. Similit aut si ptrariu ei qd i plurib' est ex necitate dicit iesse semp em i pauciorib' dz ptrariu ee ei qd est vt i plurib'. Snt aut vt i plurib' prauo hoies boni i pauciorib' qre magis peccauit si bonos ex necitate dicit. Silitr aut r si q vtrilibet est ex necitate dicit vel vt i pluribus. Neq em ex necessitate vtrilibet neq vt i pluribus.

Istud est scdm capitulum tractatus scdi in quo phi/ losophus docet terminare pblema simplicis inherencie p locos extrinsecos. Et pmo inspiciedo ad disparta. ad alia opposita. Et atqz ponat p dicationes circa locum a dispartis pmo p mittit quada diuisione rez. dicens. Res q sunt st i triplici differentia. Queda st necessarie vt quedam homines esse animal. Queda ptingentes vt in pluribus vt viru esse barbarum. Et qdam ptingetes ad vtrilibet vt homines ambulare r no ambulare. r sub ptingenti vt i pluribus p bndicti contingens rar. eo q si aliqd sit ptingens vt in pluribus ei d ppositu est contingens raruz. Ista diuisione supposita ponunt hic aliq p dicationes. Prima est si aliqd p dicitur iest alicui subiecto ex necessitate r assignat iesse vt i plurib' e pccatum r pblema est destrueduz. Cui ratio est. Quia illd qd inest ex necitate inest omi r semp qd inest pluribus no semp inest r sic arguit p locuz a dispart. Et est vt d nis hore necitate est aial r b est in omib' in quibus p dicitur est re stantia subiecti. pp qd peccat rns cu dixerit q plurib' inest tm ei inest cuz no ist omi. h iest plurib' tm qz vt i plurib' inest cu sit r emiatio cuiusda ptingent nati sz dispartuz e ad iesse oi. Scda p dicitur est. Si aliqd p dicitur iest pauciorib' r assignat iesse vt i plurib' pblema e destruedu. Cui ro est qz illud qd iest vt i pluribus pl' r emiatio est ad ee h qd iest vt i pauciorib' pl' r emiatio est ad no esse. Et est vt si quis assignat bo' inesse boi vt i plurib' vt ex necitate peccat qz boies vt i plurib' sunt pui r i pauciorib' boni r sic hie pnt formari plures p dicationes sz plures mds q oes p bndicti pnt sz vna p dicatione q tal est. si aliqd p dicitur assignat inest alicui subiecto fm aliquo modoz. p dicitur est si ist fm aliu modum r si sic pblema est destruedum.

Contigit at r si no determinas dixerit vtz vt i plurib' vt ex necitate dicit. Si sit at rez vt i plurib' disputare velud ex necitate is dixerit.

rit. vt si prauos exheredados dicit ee no de terminans velud ex necessitate is dixerit disputare.

Hic p pte vna cautela p opponete circa ista diuisione. Dicens si aliqd p dicitur dicit inesse alicui subiecto sine r emiatioe spcal modi essendi in tuc dz capi ac si tale p dicitur simplr r ex necitate inest vt si quis diceret malos esse exheredados opponens dz disputare r capere ac si necario exheredadi essent r ex isto textu solz trahi illa auctoritas. Dicit analoguz p se posum fiat pro suo sig nificato famosiori.

Ampli r si idem sibi posuit accis vt alterum eo q alter sit nome vt queadmodu p dicitur diuidebat voluptate in gaudiu r iocuditate r leticia. Nec em omia eiusde id e voluptat' noia st. Si g aliquis gaudere ei qd e letari p oet accidere id sibi dicit accidere. Hic p pte incidentalr vna p dicatione q respicit pblema accis r est si aliqd assignat alicui iesse vt accis. p picienduz e an sit idem cu alio cui assignat inest r si sic pblema est destrueduz ptingit ei q cadere noiet diuersis noib' r g si aliqd sub vno noie dicit accidere sibi p sub alio noie accepto pblema est destrueduz. Et p pte quoda pbo qui vocabat pdig' qui diuidebat voluptatem in gaudiuz iocuditate r leticia. hec em eiusdem sz voluptat' noia st r dicere hec accidere voluptati est dicere idem accidere sibi r g si quis dixerit gaudere accidere letari diceret idem accidere sibi p et ergo destruedum est pblema.

Circa textum expositu sunt du

bia. Prima est. Quot modi inherencie in superiori diuisione inuuntur. Solutio quattuor i spcali licet tm tres ex pte esse ponatur i diuisione disparto sz nec inesse r contingent inesse r b ptingit triplr. Quia vel iest vt in plurib' vt in pauciorib' vel ad vtrilibz. Et ro huius est. Quia one qd inest vel inest inherencia naturali r substantialitunc iest necessario qz necessitas causat totalitate subiecti ita q inest omi r totalitate ipis ita q inest semp. eo q est re ratione ipsius cui inest q ratio fundatur in substantia q subiectu no relinquit. Si at iest accit' ab accite coi a inest cu dispone iclinante ad illud. ut iest ei ita q no est dispositu ad illud r si e dispositu ad illud aut dispo e forte r fere ad necitate iclinans r sic e ptingens i pluribus. Aut no est forte ichoata tm r sic e ptingens i pauciorib' r sic quattuor st. s vt necitate inherens r ptingens vt i plurib' ptingens i pauciorib' r ptingens sz ptingens r no sz actu inherens qd e ptingens ad vtrilibz fm b pnt multiplicari p dicationes ponendo contingens tanqz necessarium vel necessarium tanqz ptingens b est vna dispartu p alio.

Secundum dubium est

Que e ro illi q boies vt i pluribus st pui. So duplex e ille ro pma qz bo e ex duplici natura p pte. s corpali r spali r qz boia corpalia st i plurib' no r manifesta mot' apperit' sensiti i eis fortior e motu rois r qz mot' maiores expellit' miores. igitur boies vt i pluribus sequit' mot' cupiscitie referto bono r motu rois r sic ps sensiti p do mias q eligit boia vt nuer no simplr e et istud f gularit' ex corruptoe q e p ptem r g dz genes octauo fluz r cogitaco.

Cautela

Quattuor sunt modi inherencie

Quare boies sunt plurimum prauis

Secūdus liber

Hic pbs ponit circa p dca tres p dderatōes ad termi
nandū pblema s; interetā / Prīma ē Si aliqd accūs
p dcatū qd h; d riu assignat in esse alicui s bictō vidēdū
est si illud qd d riu est istū illi s bictō r si sic pblema est re
struendū q; d rīa fm actū nō pnt vni in eē fm eē pfectū r
intēsum / S cōda p dderatio est Si aliqd p dcatū assignat
nec in eē alicui s bictō vidēdū ē an hoc seqt d rīa v l d dīc /
foria sū eē in eodē r si sic pblema ē restruendū vt si q s h; /
platonē dixerit formas ideales i nob eē vt cās forma /
les q p se r p accūs fm eādē sunt imobiles r insensibiles
si hoc qd d ter accidit r r seqt q eedē forme r mouent et
quiescūt In se em sū imobiles r fm esse q sū in nob mo
uent ad min p accūs r eadē rōe accidit eas sensibiles r
insensibiles eē / Nā mouētib nobis necārū est p motū
per accūs ad min oia moueri q in nobis sunt / Palā āe
qm sensibiles sū oēs forme em aut p se aut per accūs accipit
oēs formas q sū in nobis Quia ppter sensum q vīsus ē
oēs eā q in vno q s forma p gnoscim v l p se vt p accūs

Rursum si positū est accūs cui est aliquid
cōtrariū p dderādū si p trarij est susceptibile
qd est accūs / Nā idē p trario p susceptibile
vt si odiū sequi iram dixerit erit odiū in furo
ris spē / Illic em ira p spiciendū ergo si r p tra
riū in furoris spē / Nā si nō sed in p cupiscibili
est amicitia nō sequit odiū irā / S i tū aut r si
cōcupiscibile ignorare dixerit erit em r dis
cipline susceptibile si quidē r ignorātie qd n
videt p cupiscibile susceptū eē discipline De
struēt ergo quē admodū dcm est vtendum
astruēt p o qm inest qdē accūs nō vtil loc
est h qm aut ptingit inesse vā / Quidētes em
qm susceptibile est d rīj / Quidētes erim qm
neq inest accūs neq ptingit in eē / Si autē
ostēderim qm inest d rīū aut qm susceptibi
le est p trarij nōdū ostēdentes erim qm r ac
cidēs inest sed qm cōtingit in eē / In hoc tm
ostensum erit

Hic ponit tertiā p dderatōem q est ista si positū est a
respōdente aliqd accūs in esse alicui s bictō qd accidens
habet cōtrariū tūc vidēdū est si illud p trariū potest ali
quando inesse illi eidem s bictō q; p traria pnt vicissim
vni s bictō in eē nisi alterum illoz in sita natura q; si il
lud cōtrariū nō potest inesse neq accidens qd in esse dice
bat in erit / Huius est exemplū si aliq; dixerit odiū sequi
iram q; tū ad inesse in eodē s bictō fm p rēntiā tūc sequi
tur qd odiū erit in specie furoris siue irascibilis sicut ira ē
in irascibili sicut in s bictō / P r spiciendū igit est si p tra
riū odio est in specie furoris siue irascibilis p trariū autē
odij amor est ideo inspiciendū est si amor ē in eodē r si
amor nō est in eodē q; est in p cupiscibili aia fm platonē
tūc odiū irā nō seqt fm idē inesse q; odiū r amor sū d rīa
que fm vni r idē s bctū hūc fieri circa aiam / S i tū er
si quis respōdēns dixerit in p cupiscibili aia esse ignorare
tūc sequit etiā q in p cupiscibili aia sit discipline pcep
tibile q; p uarie opposita habēt fieri circa idem r si cōcu
piscibile siue appetit p cupiscibilis nō est susceptiū p d dē

pline sequit bñ q; nec est susceptiū eius qd est ignora
re / Iste aut loc tertiē cōsideratōis nō valet p structi
q; si p trariū ptingit inesse nō sequit q; ppositū inest sed
tm q; ptingit in eē r sic ad pstruendū q; ppositū inest nō
est loc vtilis s valet ad ptingere in eē ppositū ppter hoc
q; p traria cōtingit eidē inesse / Ostēdentes em qm s bctū
nō est susceptibile d rīj ostēdentes erim qm nō in eē accūs
nec ptingit in eē qd inesse dicebat / Si aut ostēderim qm
cōtrariū inest siue qm s bctū susceptibile est d rīj qd cōtin
git eidē inesse nōdū ostēdentes erim qm accūs inest sed
qm ptingit inesse / Et vult pbs q; loc iste a p trarijs con
structū est ab inesse vni p trarij ad nō in eē alteri / Et re
structū a nō posse inesse vni d rīj ad nō in esse alterius

Circa textum sūt dubia Prīmū

est quō dcm est in textu q; amicus bñfacere r amicus ma
lefacere nō sū eiusdē mori cum tm d rīa nata sū fieri circa
idē / So^o Albi Lōrraria pōna nata sū fieri circa idē
et nō sū actu r sic s bctū vel susceptibile d rīo; est non fm
formā vltio p ficitē pstitutū r te istō v; est q; cōtraria
nata sunt fieri circa idē r nō actu sū r sic est susceptibile
per formā p rīā pstitutū r pfectū r bñhil phibet p for
mā illā in clatū eē ad vni p trario; r nō ad alit; ita q;
vni illoz inest p naturā r tale susceptibile ē amic^o r ini
micus r id est amicus bñfacere r nō est fm morē amic^o
malefacere / Et hui^o cā est q; susceptibile boz nō ē matia
ex q; vel in q; fiat p traria s pot^o ob cū circa qd r tale ob
iectū est ratio act^o r finis r ideo est amicus bñfacere r id
cā ppter quā est amicus bñfacere est q; amici sunt vnus
aut r idē nō pot esse rō oppositoz r id etiā hec pcedunt a
cōtrarijs bitib^o r id p traria opa qd est amicus bñfacere
sit moris iusticie naturalis r inimicus malefacere sit eiusdē
moris p nullū in fine pmi rethorice dicente q; ius r iu
sticia natural est qd nō opio genuit s innata quedam
vis inferuit r / S i dō; ius naturale ē qd natura oia aia
lia vocat / Qm em aial bñfacit amico r male facit ini
mico p qd in rēfinitōe bois posuit so crates q; hō ē aial
amicis bñfaciēs r inimic^o malefaciēs sūc legit i p^o zenois
S; forte diceret lex dina de bñfacite his q; vos odite
igit inimicis bñfaciendū / So^o albi b i pncipijs phic
nō pbat s pot^o ex grā supgrēdite naturā r rōem r idō
ad maiorē ordia t pfectōem ad quā nō potest se extēde
re pbus naturalis vt hmoi

Phil^o
S; dō; 202

Secūdum dubiū est.

Quō tenet vltia p dderatio q ad ex^m in ea positū te ira et
odio r amore / Solo Alberti marie fm platonē qui
dixit q; irascibilis p cupiscibil r rōnal eēt diuerse aie in
diuersis p tibus sūc ita q; rationalis sita eēt in capite s
ue in cerebro / Cōcupiscibilis in epate Irascibilis in fel
le r generatiua in inguine r āq; in infimo sepulta r s; b
iste aie nō erāt vni in s bictō sed diuerse fm situm sub
iecti / Circa tamē exemplū te odio cōsiderandum ē
q; odiū d; dupl^o vno mō est inueterata ira r sic odiū in
eodem s bictō est cum ira r ab eadem irascibili anima
Etiam secundo dicitur maliuolentia ex ira causata
et sic opponit ei amor qui est tenuolentia voluntatis in
amatos et sic est in concupiscibili anima / Et q; dicitur
est te contrarijs superius intelligendum est in omnib^o
oppositis quia opposita elargato nomine contrariōz
dicuntur contraria / Tūc ibi

Om̄ aut̄ oppōnes sunt q̄ttuor cōsideran
dū ex p̄radcōib⁹ quēadmodū a p̄na ⁊ ecō
trario ⁊ interimēti ⁊ p̄struēti. Sumēdū at̄
ex inductōe vt si hō al̄ n̄ al̄ n̄ hō Silt̄ at̄ ⁊ in
alijs Nā h̄ cōrio p̄na Nā hoies al̄ seq̄t̄ n̄ ho
minē at̄ nō aial nō sequit̄ sed ecōtrario non
aial. nō hō. ḡ in om̄ib⁹ q̄dē hmōi ē cōceden
dum. vt si bonū suauē ⁊ nō suauē n̄ bonum.
Daisfētū ergo qm̄ vtrūq̄ p̄uertit̄ que fm̄
cōtradcōem est p̄na ecōtrario scā In cōtra
rijs aut̄ cōsiderandū. si d̄riū d̄riū seq̄tur aut̄
in ip̄o ā ecōtrario ⁊ interimēti ⁊ constructi
Sumēdū at̄ ⁊ hmōi iductōe iēp̄tū vtile

Postq̄ p̄ba in p̄cedētib⁹ docuit terminare p̄blema sim
plicis interētie q̄rū ad interētiā. h̄ p̄r docet terminare
ip̄m respiciēdo ad opposita q̄rū ad eoz p̄na ⁊ p̄mo in
cōtradcōijs. p̄stca in alijs oppositis Et p̄mo p̄bus lo
quēs re p̄na cōposita diuidit eā dicēs q̄ tal p̄na est du
plex sc̄z in ip̄o ⁊ in ecōtrario. Quia in ip̄o ē qm̄ eoz des
ordie terminoz p̄ns sequit̄ aīns ⁊ o p̄positū cōsequētia seq̄
tur oppo sitū aīns. ⁊ b̄ n̄ p̄t eē nisi inē paria ⁊ cōuertibilia
vt si hō ē risibile ē ⁊ si hō nō ē risibile nō ē ⁊ si risibile ē hō
est. ⁊ si risibile nō ē hō n̄ ē in q̄ cōna sicut ad affirmatōem
aīns seq̄tur affirmatio cōntis. ita ad negatōem aīns
seq̄tur negatio cōntis. ⁊ vtraq̄ aīcedit ⁊ seq̄tur alteruz
mel⁹ tñ dicere q̄ in sc̄da cōna sic si nō hō ē ḡ nō risibile
est. p̄ponēdo negatōem inferiōi siue aīns ⁊ sup̄iōi siue cō
sequēti qz alias seq̄ret in nō cōuertibilib⁹. vt si hō ē aial
est. ḡ si hō nō est ḡ aial nō est bñ tenet argumētū. Non
seq̄ntia vō in p̄rio ē qm̄ nō eodē ordie terminoz sequitur
affirmatōem negatio. h̄ ordie ecōtrario sup̄to. vt si affir
mationē aīns seq̄tur affirmatio cōntis tñ ecōuerso nega
tionē cōntis seq̄tur nega^o aīns. ita tñ q̄ aīns n̄ fm̄ dē tñ
h̄ realr ⁊ cōns naturalr seq̄tur. qz sic cōns erit cōi^o aīns.
et p̄ s̄bam velud cā ē in ip̄o. Et cā ē qz in oib⁹ talib⁹ aīns
est sicut ps sbiectia ad cōns. ⁊ cōns vt totū vlt se habet
ad aīns Est at̄ regularit̄ vtrūq̄ in talib⁹ vt dē michael ephē
si^o. si in talibus affirmatio aīns est ps sbiectiua cōntis
in negatis negatō cōntis ē sicut ps sbiectiua negatōis
aīns. ⁊ negatio cōntis infert negatōem aīns. sicut sbie
ctiua ps infert suū totū. cū em̄ dē nō aial ⁊ nō hō. nō hō
de plurib⁹ dē q̄ nō aial. ⁊ nō aial est ps sbiectiua ei^o qdē
nō hō. ⁊ tñ in talib⁹ nō sit cōna nisi re pte ad totū. ⁊ d̄rie
se h̄z fm̄ totū ⁊ pte in talib⁹ affirmatio ⁊ negatio oꝝ cōse
quētiā eē ecōtrario. ⁊ hec ē natura cōne in ip̄o. ⁊ cōne in
ecōtrario nō hō em̄ re om̄i dē qdē ē nō aial. ⁊ d̄ plurib⁹ q̄ st
aialia. Nō aial aut̄ re om̄i nō dē qdē est nō hō. qz aīns^o est
nō hō ⁊ nō est nō aial. h̄ ec̄ igitur est cōsequētia cōne in
ip̄o ⁊ in ecōtrario. qz qdē est cōns naturalr ⁊ ḡn̄ aliter
ad alterz oꝝ q̄ id sit in aīns. qz aliter nō p̄t inferri ex ip̄o

His igitur habitis tāq̄ sup̄positis cōsiderandū ē in
terminatōe p̄blematis re accitē ex cōtradcōijs. hōc ē ex
his q̄ opponunt vt cōtradcōia p̄ cōsequētia ecōtra
rio sc̄am. Quia talis cōna tenet in cōtradcōijs d̄rute
ill^o maxime Si aliqua cōna est bona ex opposito cōtra
dictorio cōntis sequitur oppo sitū aīns. Exemplū est vt
bñ seq̄tur in cōna p̄pōnū. Si est hō est aial. igitur si ē nō
aial est nō hō Et silt̄ in cōna simpliciu terminoz sequi

tur Om̄is hō est aial. ergo om̄e nō aial est nō hō. ⁊ fūdā
tur ista argumēta in illa maxia. Sicut p̄positū in p̄po
sito. ita oppositū in opposito. Hic igitur modus cōne
cōsiderand⁹ est in om̄ibus vt si bonū siue voluptuosum
siue delectabile est suauē siue cōueniēs. tñ ecōtrario nō
suauē erit nō bonū. ⁊ est istud exēplū fm̄ epicureos.

Et ex istis manifestū est q̄ ista cōna in ecōtrario tenzā
cōstructiue q̄ destructiue. vt si ad cōtradcōiū p̄ntis seq̄
tur cōtradictoriū aīns. p̄blema ē cōstructū Si vō nō se
quit̄ ip̄m est destructū. In d̄rijs vō q̄ pl^o accedit ad op
positiōne cōtradcōis cōsiderandū est si aliqd seq̄ dicat̄
ad aliū vtrū d̄riū illi^o qdē dē seq̄ seq̄tur ad d̄riū alterius
aut fm̄ p̄nam in ip̄o. aut in ecōtrario sc̄am. ⁊ si sic cōstru
itur. p̄blema. si nō destruit ⁊ sic p̄z ad cōstruēdū h̄ destru
endū Sumēdū ē at̄ istū inq̄rū ē vtile in oib⁹ at̄ vtile
est nisi in caus̄ immediatis ⁊ suis effectib⁹ in q̄b⁹ ⁊ si cā
naturaliter p̄cedit effectū ⁊ infert eū. tñ p̄pter terminoz
cōuertibilitatē. sicut cā aīcedit effectū. ita negatio cau
se aīcedit negatōem effectū. Quia in talib⁹ vt in p̄mo po
steriorum d̄riū est. sicut affirmatio ē cā affirmatōis. ita
negatio ē cā negatōis. sicut em̄ habere pulmonē seq̄tur
respirare. ita ad nō habere pulmonē seq̄tur nō respira
re. ⁊ sic p̄z q̄ sicut consequēs seq̄tur ad aīns. ita ad oppo
sitū aīns seq̄tur oppo sitū consequentis

In ip̄o ergo p̄na est vt in fortitudie ⁊ de
bilitate. Nā hanc q̄dem seq̄tur vtrus illā aīns
viciū. ⁊ hāc q̄dem sequit̄ eligendū. illā autēz
sp̄nedū. ergo in ip̄o est hoz p̄na. p̄trariuz
em̄ ē eligendū ip̄i sp̄nedū. Silt̄ at̄ ⁊ i alijs
Ecōtrario at̄ p̄na vt euechia q̄dem sanitas
cathesia aut̄ egritudo nō sed egritudine ca
thesia. Daisfētū ergo qm̄ ecōtrario in his
cōsequētia fit. Raro at̄ ecōtrario accidit in cō
trarijs. sed in plurib⁹ in ip̄o p̄na. Si ergo ne
q̄ in ip̄o p̄trariū seq̄tur cōtrariū neq̄ econ
trario Palā qm̄ neq̄ eoz q̄ d̄cā sunt alteruz
seq̄tur alterz. Si aut̄ in cōtrarijs necesse ē in
his q̄ dicta sunt alterz. sequi alterum

Hic declarat p̄ba in q̄bus ē p̄na in ip̄o regularit̄. v
lens q̄ regularit̄ tenet in d̄rijs. ex^o est vt in fortitudie re
bilitate siue timiditate. qz bñ seq̄ fortitudo ē ḡ vtrus est.
p̄r locū a pte sbiectiua ad totū vlt ⁊ timiditas ē ergo vi
ciū est. p̄ eundē locū ⁊ vtrū seq̄ eligendū id est bñ sequi
tur vtrū ē ḡ eligendū est. ⁊ viciū ē ḡ sp̄nedū est. ḡ istoz
cōna est in ip̄o. si ergo fortitudo eligenda p̄ cōnam seq̄t̄
eodē ordie d̄riū cōsequēti ad d̄riū aīns fm̄ cōnam in ip̄o
factā. Silt̄ aut̄ sit in alijs hmōi in cōtrarijs. h̄ h̄ bu
iufmōi cōnam sumendū est inq̄tum ē vtile qz nō tenet
in om̄ibus. Quis auaricia ⁊ pdigalitas sunt d̄ria. non
tñ seq̄tur si auaricia seq̄tur viciū ⁊ sp̄nedū. q̄ ḡ pdiga
litate seq̄tur vtrus ⁊ eligendū. h̄ tenet in his q̄bus aīns p
se vel aliqd sui est causa ad iscedū ⁊ nō in alijs. sicut for
tudo q̄ est vtrū cā est q̄ sit eligēdū. ⁊ rebilitas p̄ aliquid
sui cā ē q̄ sit sp̄nedū p̄ hoc sc̄z q̄ sit excessus mediū. Cā at̄
eligēdi ē vtrū p̄ hoc q̄ ē me^o Auaricia at̄ n̄ ē cā eligēdi ne
q̄ pdigalitas. Et ḡ sic cōsideratio si p̄trariū dicat̄ seq̄
ad aliqd. p̄siderādū ē si d̄riū p̄nt̄ seq̄t̄ ad d̄riū aīns fm̄
cōnam in ip̄o ⁊ si sic cōstructū ē. p̄blema. si aut̄ nō interi

h. 22

Secundus liber

mitur. pblema. In cōtrarijs vero quebñt se ad inuicem sicut totū integrale et p̄ integralis inspiciendū est i an ecedere et p̄te fm p̄nam in cōtrario facta in talibus. Quia ps integralis nō ponit totū. s̄ ecōtra totū poit p̄ tem. et ps negata negat totū. et totū negatū nō negat p̄te vt patet in topicis doctij. et id in taliter p̄trarijs nō p̄t eē cōsequētia in ipō s̄ ecōtrario. Et hui⁹ exēplū ponit p̄ba. vt euechia et cathesia opponitur p̄trarie. et euechia sequit̄ sanitas. cathesia at nō seq̄t egritudo. q̄ul sanitas et egritudo opponat̄ p̄trarie vñ nō seq̄tur. Euechia et cathesia sunt cōtraria. sanitas et egritudo sunt p̄traria. euechiaz seq̄tur sanitas. q̄ cathesia seq̄t egritudo. s̄ ecōuerso cathesia seq̄tur egritudinē. Vñ sic vs̄ p̄na si euechia ē sanitas. et infirmitas ē cathesia. ita q̄ sicut cōsequēs seq̄t ad aīas ita p̄trariū cōsequētis seq̄tur p̄trariū aīas. et tal' p̄na est in ecōtrario facta. Et hui⁹ cā est. quia euechia est totum integrale ad sanitatē. et sic infert̄ cā sicut totū integrale suā p̄tem. Euechia enī ē tenitas carnis et bona dispo sitōe interiorū causata ex cōplexione et p̄positione. Cathesia aut̄ mala dispositio est in exteriorib⁹. et mali habitudo causata in naturāli augmento sicut in sup̄ modum pinguib⁹. et tamē nō seq̄tur q̄ infirmi sunt simplr. q̄ in ter sanū et egr̄ est mediū. Lachos enī in greco mali signi ficat in latino vt carchodemonēs id est mali spūs. et ca. tochimicū copus id ē malis humorib⁹ plenti. et sic in talibus est p̄na in ecōtrario. si euechia sanitas est infirmi tas cathesia erit. Euechia at̄ signū est imperfectū sicut id quod in p̄te signū est ei⁹ qd̄ est in toto. et ergo manifestū est q̄ in talibus ē p̄sequētia q̄ dicit̄ ecōtrario. raro at̄ et in pauciorib⁹ p̄trarijs fit talis p̄na ecōtrario facta. q̄ nō necadit nisi in his que se habēt vt totū integrale et vt ps sicut tactū fuit. s̄ in pluribus alijs fit cōsequētia in ipō. Refert̄ ergo cōsiderationem suā si vñ p̄trariū nō se. quāt ad alterū p̄nam in ipō necq̄ p̄ cōsequētia in ecōtrario manifestū est q̄ nec ad assignatū subiectū sequit̄ assignatum predicatum.

Similiter aut̄ vt in p̄trarijs et in priuatōe et habitu p̄spiciendum. sed nō ē i priuatōib⁹ ecōtrario sed in ipō p̄na. neq̄ necārium sep̄ fieri velud visum q̄dem sensum. cecitatē aut̄ insensibilitatē. Opponit̄ aut̄ sensus insensibilitati vt habitus et priuatio. Nā s̄ quidē habitus eoz. illud autem priuatio est.

Hic p̄ba p̄nt ondit quō iste p̄ne valēt in alijs oppositis. p̄mo in p̄uatie oppositis dices p̄mo q̄ in eis non valet p̄na in ecōtrario. s̄ in ipō semp̄ valet p̄na in ipō vt si visus et cecitas opponunt̄. vt habit⁹ et p̄uatio si vis⁹ est sensus. tūc cecitas ē insensibilitas q̄dā. ita q̄ insensibilitas a p̄uatōe cuiusdā sensus. et nō a p̄uatōe sensus i cōmuni dicat̄. sicut visus ponit̄ quēdā sensum et nō omnem. Opponitur enī sensus et insensibilitas vt p̄uatio et habitus sicut visus et cecitas. Nec aut̄ p̄na est in ipō et nō in ecōtrario. vñ q̄ eoz ē hitus et alter p̄uatio. et sic manifestū ē q̄ in p̄uatie oppositis est p̄na in ipō tm̄. et sic q̄ul in cōtrarijs fiat vtraq̄ p̄na tm̄ in p̄uatie oppositis solū ē in ipō. Si igit̄ dicat̄ aliquid qd̄ vt p̄uatio et habit⁹ se habēt seq̄ ad alterū p̄siderandū est vtz oppositū cōsequēt̄ se. quāt ad oppositū aīas fm p̄nam q̄ vocat̄ in ipō. et si sic cōstruit̄. p̄positū. pblema. si at̄ nō interimis.

Similiter aut̄ priuatōi et in his q̄ sunt ad aliqd̄ vtendū. In ipō enī et horuz p̄na. vt si triplum multiplex et subtriplū submultiplex. dicit̄ enī triplū ad subtriplū. multiplex aut̄ ad submultiplex. Rursum si scia opinio et scibile opinabile. et si visus sensus et visibile sensibile. Instātia qm̄ nō necesse est in his q̄ dicta sunt ad aliquid p̄nam fieri quēadmodum dictū est. Nā sensibile scibile est. sensus aut̄ nō est scia. Nō tm̄ p̄a istātia videt̄ eē. Vñ ei dicit̄ sensibiliū nō eē sciaz. Ampli⁹. Vñ nō mi⁹ vtile dcm̄ ē. vt qm̄ sensibile nō ē scibile. Neq̄ enī sensus est scientia.

Hic p̄ba ondit quō iste p̄ne valēt in his q̄ s̄ ad aliqd̄ dices s̄lt̄ dcm̄ ē vt ill' sicut vt p̄uatie oppositis. Exēpluz est vt si triplū est mltiplex et subtriplū s̄bmultiplex. Dicit̄ aut̄ opponi relatiue triplū ad subtriplū et multiplex ad s̄b multiplex. et hoc exēplū est in his relatijs q̄ s̄lt̄ fm̄ eē et vere relatiua s̄lt̄. s̄ exēplū in relatijs fm̄ dicit̄ est vt si scia est opinio scibile est opiabile. et si visus est sensus visibile est sensibile cū scia dicat̄ relatiue ad scibile. et sensus ad sensibile. vt in p̄dicamētis dcm̄ est. et si seq̄t p̄na ad aīas ad oppositum aīas seq̄tur oppositū p̄ntis. Cōtra ista tm̄ p̄ba format in textu instātia dices q̄ nō ē necē in his q̄ s̄lt̄ ad aliqd̄ p̄nam fieri. q̄ sensibile est scibile et tm̄ sensus nō est scia. S̄ r̄nsio ad ista ē q̄ instātia q̄ dca ē nō est p̄a istātia cōtra p̄dcām p̄nam. mlti enī s̄lt̄ q̄ nō dicit̄ sensibiliū vt sensibilia s̄lt̄ eē sciam. s̄ sensibiliū vt abstracta s̄lt̄ a sensibilib⁹ p̄ditōib⁹. et scā s̄lt̄ intelligibilia dicit̄ eē sciam. et ideo sicut sensibile nō est scibile ita sensus nō ē scia. Ampli⁹ at̄ dicit̄ q̄ nō min⁹ ē t̄c p̄sidera. vt̄ ad vñ qd̄ est fm̄ negatōem q̄ ad p̄pō. qd̄ ē fm̄ affirmatōem. nā s̄lt̄ sensibile nō ē scia sic nec sensus ē scia. Cōsidera. igit̄ ist' tal' ē si vñ relatiōz dicat̄ seq̄ ad aliqd̄ p̄siderandū si opposita his correlatiue sequit̄ se iuicē fm̄ p̄nam in ipō sciam. et si sic cōstruit̄. pblema et si nō interimis.

Circa predicta sūt dubia. Prīmū est. An p̄na i ipō et i cōtrario tenet i oppositū. grā forme. Et vt̄ vt̄ q̄ p̄na i ipō nō t̄z i oib⁹ p̄rijs relatijs et p̄uatie oppositū igit̄ nō t̄z grā forme i oib⁹ alijs a p̄dcōrijs. Nā p̄ba vt̄ cōtrarijs p̄. q̄ nō seq̄t albū ē calidū q̄ nigr̄ ē frigidū. nec seq̄t quāt p̄digalitas ē vicinū. q̄ illiteralitas ē vt̄. Nec seq̄tur mor' ē velox. q̄ q̄es ē tarda. nec seq̄t vtz ē p̄gruū q̄ s̄lt̄ ē in cōgruū. et tm̄ ista opponit̄ p̄rie. Secūdo i relatijs nō seq̄t sensibile ē itelligibile. q̄ s̄lt̄ ē itellctus. Nec seq̄t capitatū est caudatū. q̄ caput ē cauda. et tm̄ illa opponit̄ relatiue. Tertio nō seq̄t vidēs ē audiēs q̄ cec' ē surd'. q̄ aīas p̄t eē vtz et cōis fm̄. Nec seq̄t tāgibile ē sensibile q̄ intrāgibile ē isensibile. et tm̄ ista opponit̄ p̄uatie. Secūdo sic p̄uatie opposita hnt̄ rōem p̄dcōriēz in s̄biecto apto nato. sed in p̄tradiōrijs nō valz cōna in ipō ergo nec i p̄uatie vt̄ oppositis. Tertio cōna in ecōtrario nō tenet i omnibus cōtradiōrijs. ergo nō tenet grā forme in ill'. Nā p̄ba q̄ nō seq̄t aīal est nō homo. ergo homo ē nō aīal. et tamē arguit̄ a cōtradiōriō p̄dicati ad p̄tradiōriōz s̄biecti. Quar' bñ seq̄t bō ē risibil' q̄ nō bō nō ē risibilis et tm̄ ibi at̄ p̄nes cōnam in ipō. Et confirmatur. quia

sicut tenesētur fortes currit ḡ homo currit. ita sequit
 fortes nō currit. ḡ bō nō currit. et tñ ibi nō arguit ab op
 posito aūtis ad oppositū pñtis ḡ pñia in ipō tenet in cō
 tradicōijs. Et pñma qz dī pñmo posteriorz sicut se habz
 affirmatio ad affirmatōem. ita se bz negatio ad nega
 tionē. ḡ si aūtis affirmatū infert pñis affirmatū. etiā oppo
 sitū aūtis infert oppositū pñtis. et p pñis videt talis pñia
 valere in cōtradictōijs. Solo pñia in ipō nec termino
 rum nec ppositiōnū tenet grā forme in oppositis qñis
 tenet qñqz grā materie. Primū patz qz a destructione
 aūtis ad destructionē pñtis nō v3 pñia. et id nō sequit
 ois bō est aial. ergo omīs nō bō est nō aial. nec sequit si
 homo est aial. ḡ si nullus bō est nullū aial. Scdm p3 qā
 in terminis cōuertibilib⁹. v3 tñ est qz pñia in ipō tenet
 formalit̄ in pñarijs. q̄ sunt de cōtrarijs extremis aliqui
 bus cōditōibus obseruatis. Prima ē qz arguat penes
 cōstantiā sibiecti. id est penes sibiecti significā s̄ existētes.
 Scdm est qz arguat in pñdicatis p se et ergo nō sequit
 album est dulce. ergo nigrū ē amarū. Tertiū est qz qz
 tremā vnijs pñarietatis nō cōtineant sibi eodē mēbro
 alterius pñarietatis. et id nō sequit pñdicalitas ē viciū
 ergo illiberalitas est vītus. qz duo pñaria pñinent sibi eō
 dem extremo s3 sibi vicio. Quarto qz in vtroqz sit idēz
 mod⁹ opponis. et id nō sequit illiberalitas est defect⁹. ḡ libe
 ralitas est supabundātia. qz pñcā opponunt tanqz ex
 tremā. sibiecta vero tanqz mediūz extremū. et sic istis ob
 seruatis bñ sequit iusticia est vīt⁹. ergo iniusticia est viciū.
 Et pñia in ipō. pñdñū tenet duab⁹ vltimis pñditōib⁹. ob
 uatis vt bñ sequit. si fortes ē iust⁹. fortes ē vītus. igit̄
 si est iniust⁹ est viciōsus. / Cōsequētia vō in ecōtrario
 tā. pñdñū qz terminoz tenet formalit̄ in pñtradictōijs. p
 positionū p hāc maximā. Quicūqz ad aūtis sequit pñis. tñc
 ex pñtradictōio pñtis sequit pñtradictōiū aūtis. s̄ terminoz
 tenet eo mō q̄ pñuersio p pñtradictōem. sicut ḡ vltis affirma
 tiua et vltis negatiua nō cōuertit̄ p pñtradictōem. sic nec i
 ipis v3 pñia in ecōtrario terminoz. nisi vbi pñdicat eēnale
 sup̄ te eēntiali inferiori. aut pñuertibile te cōuertibile. in
 talib⁹ cōm v3 pñia. sicut oñdunt exēpla Aristo. et id nō sequit
 nullus asin⁹ ē bō. ḡ nullus nō bō ē nō asin⁹. / Dicūt aūt
 in ecōtrario qz est ordo pñtrari terminoz. ita q̄ ille q̄ pñ
 ponebat in ante postea ponit in pñte et ecōtra. sicut in ip
 so appellat. qz in ipā seruat idē terminoz ordo. / Ad
 obiecta in oppositū. Ad pñmū est dēñ in solutōe pñcipa
 li et in text⁹ declaratōe. qz nō seruant ibi pñditōes pñdicte
 vt manifestū est. / Ad scdm est dōm. qñis pñuatiue op
 posita bateāt quodāmodo rōem pñtradictōioz in sibi
 cto apto nato. tñ multa adhuc est dñia inter ea. qz ali⁹ ē
 ordo inter pñuatiua et cōtradictōia. Ad tertiū ē dōm.
 qz nō arguit ibi in pñtradictōijs s̄ in idēntitis affirma
 tiuis in q̄bus nō tenz. Sed dices hic arguit i vltib⁹
 affirmatis in q̄b⁹ nō sequit. oē v3 ē p̄gruū. ḡ oē nō con
 gruū ē s̄m. et tñ sic p̄gruū et incōgruū pñtradict̄ ita v3
 et s̄m. Ad qd dōm ē. qz v3 et s̄m s̄ pñtraria et nō pñradi
 ctoia. qñis aliq̄ pñones vere et aliq̄ false sint cōtradic
 torie. Sed forte replicares inter pñtradictōia nullū est
 mediū. ḡ inter ea nulla est bitudo siue pñia. Probat qz
 habet se sicut ens et nō ens. Solutio qñis inter ea nul
 lum sit mediū de quo ambo verificent̄ eo qz inter ens et
 non ens nullū est mediū. tamen inter ea p̄t esse habitū
 et repugnātie sup̄ quā fundat̄ pñia. Ad vltimum dēñ
 fuit in text⁹. qz tenet bñ grā materie in terminis cōuertis

bilibus. sed non tenet simpliciter et gratia forme.
 Ad cōfirmationē dōm. qz illa pñpositio pbi nō tenet in
 omībus simplr. s̄ tñ in cōuertibilibus siue in causis p
 cis et adequatis. sicut patuit in declaratōe text⁹ in ex
 plo adducto qd ponit pbs pñmo posteriorum

Rursus in pñiugatis et in casib⁹ et interimē
 ti et pñstruēti dicūtur aūt pñiugata hmoi vt iu
 sta et iust⁹ iusticie. fortia et fortis fortitudini.
 Sillr aūt pfectiua et pseruatiua pñiugata sunt
 illi. cui⁹ sunt pfectiua et cōseruatiua. vt salu
 bria sicutatis et euechia euechie. Eodē autēz
 mō et in alijs. ergo pñiugata q̄dem talia solēt
 dici. Casus aūt vt iuste fortiter salubriter et
 quecūqz eodē mō dicūtur. Vident aūt et que
 sunt p̄m casus pñiugata esse. vt iuste iusticie et
 fortiter fortitudini. Cōiugata aūt dicunt̄ s3
 eandem pñiugationē omīa. vt iusticia iustum
 iuste. Manifestū ergo qm vno quolibz ostē
 so eoz. que sunt p̄m eandem pñiugatōem. bo
 no vt laudabili et reliq̄ omīa ostēsa sunt. vt si
 iusticia est laudabilium. et iust⁹ iustū. et iuste
 laudabilium. dicet̄ autēz et iuste laudabiliter
 p̄m eūdē casum a laudabili. quemadmodum
 iuste a iusticia

Istud est tertiū caplm in q̄ pbs docet terminare pble
 ma simplicis inxerētie et locos medios. Et diuidit in q̄
 tuor ptes. In pma docet terminare pblema p locū a pñi
 gatis et casib⁹ pñmittēs intētiōē suā dicens qz ad interimē
 dū vt pñstruendū aliq̄ pñdicatū te aliq̄ sibiecto. v3 m̄
 spicere ad casus et pñiugata. Dicunt̄ aūt cōiugata pñcipa
 le et sumptū a pñcipali p cōcretiua renoiatōem dicūtur
 em̄ hoc mō qz sibi vno iugo sicutōis s̄l posita. s̄m diuersoz
 modū sicutōis. vt a iusticia iust⁹ iusta iustū. rēscēdit em̄ cō
 cretū ab abstracto. et illa s̄l sibi vno iugo pñcipal signifi
 cati qd ē iusticia cōiucta a q̄ nō dicit nisi p modū sicutōis
 diuersum vt eactū fuit. Dicunt̄ ḡ hmoi cōiugata q̄ s̄l
 vt iust⁹ iusta iustū. q̄ s̄l iusticie tanqz pñcipali sicutōis
 cta. Et a noie tertiē declaratōis sumpra sicut fortia et for
 tis s̄l pñiugata fortitudini. Sillr etiā pñcīua aut pñfortia
 tiua aliebitus corpāl vel spūāl. reuatiua nō p inflectōez
 s̄p renoiatōem dēcā. p̄t aliq̄ modū a q̄ se hñt ad illuz
 habitū vt formā dñr illi bituali forme pñiugata. sicut die
 ta et vrina dñr sicutati pñiugata. cui⁹ s̄l pñcīua siue cōser
 uatiua et sicutiua. et salubria siue sicutatis effectiua sana di
 cunt̄ et pñiugata sicutati. et euechia hoc est euechie factiua
 vel cōseruatiua. cōiugata s̄l euechie. Eodē at̄ mō est in
 omībus alijs. Cōiugata igit̄ oia talia solēt dici. La
 sus at̄ qui p inflectionē venit in aduerbiū. vt in q̄t boet⁹
 in topicijs. q̄ mod⁹ act⁹ vbi terminat. vt iustū inflectū a no
 mine scde declinatōis. vel fortiter vel salubriter reuatiū
 a noie tertiē declinatōis. he casus dicunt̄. et ē in eis mo
 dus aduerbialis q̄ est mod⁹ verbi. licet aūt dicant̄ cōi
 gata tñ nō mō p̄rio s̄ cōi dicunt̄ que sunt p̄m casus quo
 dammodo cōiugata esse. vt iuste cōiugatū esse videt iu
 sticie. et fortiter fortitudini dicūt̄ vel videt esse cōiugatū
 quia casus a pñcipali rēscēdit qñis p mediuz sumptū

Secundus liber

aut a principali siue medio descendit. Cōiugata autē dicitur omnia quae sunt in eandem cōiugationem ad principale respiciunt. ut iusticia cōiugata sunt hoc modo iustus iustitia iustus et iustus. Et sic per casus non facit philosophia principales consideratōes.

Circa istos duos locos philosophia potest duas consideratōes habere. Prima respicit ipsos finem se et ista. Si quis velit cōstruere aliquod predicatū de aliquo subiecto talis debet videre ad casus et cōiugata ipsius predicati. si talia dicantur de cōiugatis et casibus subiecti problema est construendum. Exemplū est. ut si dicitur quod iusticia est de numero bonorum honorabilium ostensum est etiam quod iustus est laudabile et quod iustus fit laudabiliter. Et sic cōiugata et casus est de numero laudabilium. Et casus per inflectionem nominis in aduerbiū dicitur iustus laudabiliter finem casum ab eodem principali cadens. et dicitur ista a laudabili finem eundem modum casus sicut iustus de a iustus. et si ostensum erit hoc et casus ostensus erit. Et si non dicitur principale de principali neque sumptū dicitur de sumpto neque casus de casu.

Cōsiderandum autē non solum in eo quod dicitur esse sed in dīo dīo. ut quoniam bonum non ex necessitate suaue neque enim malū triste aut si hoc et illud et si iusticia scia et iniusticia ignorantia et si quod iustus est scienter et expiēter et iustus ignorāter et inexpliēter. Si autē hoc non neque illa velut in hoc quod nunc dicitur est. Magis autē apparebit quod iustus est expiēter quoniam inexpliēter hoc autē modum dicitur est per in dīo dīo sequentijs. Nihil enim aliud nunc ostendimus quoniam dīo sequi cōtrarium.

Hic ponit scōdam consideratōem dicens quod considerandum est non solum in ipsis principalibus et sumptis et casibus modo iam dicto scia respiciendum est ad dīa eorum. si vni dīorum dicatur de aliquo subiecto respiciendum est si dīo illi dicatur de dīo subiecti. et si sic problema est construendum. et si non problema est de construendum. ubi gratia bonū et malū. Si dīa suaue et triste sunt cōtraria et si bonū est suaue et bonitas suauietas et bene suauietas et malū triste et malicia tristitia et male triste vel tristitane fit et si non si. Et de alio circa hoc est quod suo iudicio. et malū si predicata dīa et suaue et triste sunt subiecta dīa. Est autē suaue velcabile et triste molestus quod tū aliqui non est malū si bonū velcabile sicut aduri vel incidi. Quia si triste est malū et suaue est bonū et si triste aliqui non est malū et suaue aliqui non erit bonū neque suauietas bonitas neque suauietas bonū aut si hoc triste est malū et suaue bonū. In principalibus abstractis est in pōne socratis quod dixit virtutes esse scias eo quod malum et ignoras sic argues in iustus et ignoras. Et iniusticia est ignorantia et in dīo sequitur iusticia est scia. Quia si iusticia est scia et iniusticia erit ignorantia et si quod iustus est vel fit scienter vel expiēter fit sequitur tūc quod iustus est vel fit ignorāter et vel fit. Si autē in cōiugatis in dīo non est verum nec ista quae de cōiugatis dicta sunt vera sunt. sed quod iusticia est scia et iustum sciat et expiēter et iustus scienter. Magis enim apparebit si quis ethice principia virtutum considerat quod illud quod iustus fit expiēter et de certa scientia fit scientiū quod quod fiat inexpliēter. Quia nisi scienter fieret esset inuoluntarium quod est iniustus quod non est verum. Et sic circa particularia in quibus est actus. Est autē iste scōs modus siue scōs consideratio dicitur superius in consequentijs contrariorum quibus nunc considerat consequentia contrariorum in cōiugatis et casibus que superius sunt

pliciter in contrarijs offensa est. nunc enim in ista vltima consideratione nil dicitur nisi quod contrariū cōiugato sequitur contrariū per oppositū cōtrarioz. Pareat igitur ex omnibus istis quod in cōiugatis in se et in suis contrarijs est inspicendum ad terminatōem problematis de accitōe et in casibus sicut quod casus quodammodo est cōiugata. Et circa ista considerandum est quod argumentū est in predicatōibus per se et non per accitōes et non sequitur albi est dulce. Et albedo est dulcedo quod accidit albo quod sit dulce arguendum etiam est in accitōibus. ubi de se sit cōiugata et non in substantiālibus. propter quod non sequitur bono est aialitas bonitas est aialitas sicut diffuse ostensum est et particularitē cum multis alijs in cōmentarijs petri hispani propter quod hic omittuntur breuitatis gratia.

Amplius in generationibus et corruptōnibus et efficientibus et cōrumpentibus et in terimenti et astruētū quoz enim generatōnes bone sunt et ipsa bona sunt et si ipsa bona generatōnes et quozum generatōnes male et ipsa mala. In corruptionibus autē cōtrario. Nam si corruptōnes bone ipsa mala sunt si autē corruptōnes male ipsa bona sunt. Eadem autē ratio et in efficientibus et cōrumpentibus. Quoz enim effectiua bona et ipsa bona sunt quoz corruptiua bona et ipsa mala sunt.

Hic scōdo docet philosophia cōstruere problema simpliciter interterit per locū a gū atōe et corruptōe. Et circa hoc ponit duas consideratōes. Prima est quod generatōes sunt bone et ipsa bona sunt et sic construunt problema quod ut accitōe de incē generatōe et est tenet si generatō bona sunt et generatōes bone sunt quod bona est cōducere boni ad esse. Et e regione quod generatōes male sunt et generatō mala sunt et est. Scōda consideratō est corruptōnibus et est quod ad inferēs et illatū. Quia si corruptōes aliqui sunt bone ipsa mala et est et eadem rōne quod ad inferēs et illatū est efficientibus et cōrumpentibus quod quod effectiua sunt bona et ipsa sunt bona itelligēdo hoc de effectiuis per se et non per accitōes quod sic dicitur est quod boni est bona adducere et quod corruptiua sunt bona si per se sunt corruptiua corrupta sunt mala quod in ipsis corruptiuis sicut corruptōnibus sequitur bonū ad malū et malū ad bonū.

Circa textū est dubium. An loci

isti a generatōe et corruptōe tenent respectū boni predicatōz boni et malū. Et videtur quod non quod si sequitur generatō uidebitur bona generatō das fuit bonum et generatō antichū erit bona generatō antichū erit bonum.

Scōdo sic non sequitur mors per se siue corruptōe erit fuit bona generatō per se fuit malum. Scōdo sic ut in textu visum fuit dicitur tū in loco a generatōe et in loco a corruptōe quod in loco a generatōe apparet idē predicatū quod generatō terminat ad esse et ideo eadem bonitas vel malicia generatōis et rei genite. Corruptio vero terminatur ad non esse rei quod ipsi rei opponitur et id arguit in illo loco penes diuersa predicata quod sunt bonū et malū. Ad obiecta in oppositū. Ad primum est dōm si arguatur de bonitate generatō quod pueri sibi rōne generatōis bonū tenent sed si arguit de bonitate quod pueri sibi per accitōes rōne operatōnis non tenent quod sic non arguit per se consideratōes. Ad secundum est dōm quod mors per se ad duo per se vno ad primum et hoc fuit mala. Alio modo per se in ordine ad nos est morte redemptos et sic fuit bona et sic non sequitur quod non arguit de bonitate et malicia corrupti finem se sed in ordine ad aliud.

Rursum in similibus si similiter se habet
vt si disciplina vna pluriū. et opinio. et si visum
habere est videre. et auditū habere est audire.
sicut autē in alijs et in his q̄ sunt et in his que
videtur vtilē autē h̄ locus ad vtrūq̄. Nam si in
aliquo similitū se sic h̄z et in alijs similib⁹. si autē
nō in aliquo nec in alijs similib⁹. Consideran
dū at et in vno et i pluribus. si similiter se h̄z. ali
quociens em̄ differt vt si scire est intelligere. et
multa scire est multa itelligere. h̄ autē nō ē ve
rum. Cōtingit em̄ plura scire. itelligere at n̄
si autē nō h̄ neq̄ illud. qd̄ in vno qm̄ scire in
telligere est

Hic p̄bs docet terminare p̄blema simplicis interētie
per locos a p̄ortōe a maiori et a minori. Et p̄mo p̄ locos a
p̄ortōe. Et ponit duas p̄sideratōes. Prima est si
aliquid predicatū dicat de aliquo subiecto videndū est in alijs
que sicut se h̄nt si aliquid eorū insit. et si sic p̄blema ē p̄struē
dum. si nō est destruēdum. Et hui⁹ p̄bit p̄bus duo exēpla
Primū est si disciplina vna ponat pluriū. et opinio vna
est pluriū. qz disciplina et opinio vna habitudie sibi se ha
bēt ad ea in quibus sunt. scz ad disciplinabilia et opiabilia.
Exemplū scdm̄ est vt si visum habere est videre in habi
tu. Auditū habere est audire in hitu. qz vna sibi hitudine
habēt visus. et habit⁹ audit⁹ h̄nt ad suos act⁹ in habi
tu et in visu acceptos. Et eodē mō est in alijs similib⁹. istē
et in vna p̄portione ad vnu se h̄nt. et in his q̄ sunt in
rem sic similia. et in his q̄ vident esse similia. et tenet hoc cōsi
deratio in his q̄ sicut se h̄nt ad vnu eorū. Secūda cōsi
deratio est. Si aliquid ponatur eadē esse et tñ illa p̄pata ad
vnu et ad multa nō h̄nt se ad illud vel illa. sicut male posi
tum est illa se habere idē. qz multociens aliq̄ cōueniunt
in aliquo que tamen dicit in vno et multa. Exemplū ē vt
si dicat scire idē qd̄ intelligere inspicandū est. sicut am
bo se habeat ad idē puta ad hoc p̄dicatū multa. Hoc ē vi
tendū si eodē mō scire se habeat ad multa sicut itellige
re. hoc est vt p̄tingit multa itelligere sicut p̄tingit ml
ta scire. Si autē hoc nō cōtingit manifestū est qz scire nō ē
intelligere. p̄ueniūt em̄ scire et intelligere in hoc qz ambo
sunt vsū. h̄ dicit qz p̄tingit pla scire. tñ at vnu itelligere

Circa textū expositū sūt dubia

Primū est quō accipit hic p̄portio. So. Alberti extē
so noie. p̄ sibi habitudie duorū vel pluriū ad vnu vel vni⁹
ad plura. vel pluriū ad plura. talē em̄ habitudo facit p̄
portione et p̄portionabilitatem fm̄ om̄s dicitas. p̄portō
nis. p̄prie tñ accepta ip̄a est in p̄titate. et sic locus a p̄
portione vt hic accipit. p̄portio est in similitudine ha
bitudinū quorūcūqz sicut se h̄nt ad vnu

Secūdum dubium est. Circa

exemplū scdm̄ cōsideratōis. vt intellect⁹ p̄t simul plu
ra intelligere. Et videt qz sic. qz sicut se h̄z sensus ad sē
sibilia. ita intellect⁹ ad intelligibilia. h̄ p̄tingit sicut plura
sentire. q̄ cōtingit simul plura intelligere. Minor p̄bat
de sensu cōi q̄ simul sentit plura. Scdm̄ sic. plura intel
ligibilia p̄nt simul cognosci in q̄ntū sicut vnu. h̄ oia itelligi
bilia sicut vnu in q̄ntū sicut intelligibilia. q̄ oia p̄nt sicut cognos

ci. Solo nō. qz sicut impossibile est idē corp⁹ figurari
diuersis figuris ita impossibile est eundē intellēm ifoz
inari diuersis actib⁹. vt dicit Auicēna. Et eadē rōne q̄
duo actus eēt sicut eadē rōne tres et quattuor et infiniti
Iuxta istō p̄siderādum est fm̄ albertū. si scire accipiat
fm̄ habitū sic multa cōtingit simul scire. Si vō dicatur
fm̄ actū tūc ē p̄clusionis ad quā sciendū multa oꝝ scire
actuali relata ad ip̄am. sicut p̄ncipia et illatōem q̄ est vt
in agere. Si vero intelligere accipiat sicut lineā terminat ad vnu
p̄ntū. Si at in habitu accipiat tūc est habit⁹ p̄ncipioꝝ
qui est in vno et nō in plurib⁹. et simpliciter habit⁹. Ad ob
iecta in oppositū. Ad p̄mū est ddm̄. qz nō est simile. qz h̄z
sensus cōis sit vna potētia fm̄ eētia. est tñ multiplē. h̄z
esse in q̄ntū ex eo p̄modū ramorū originatur oēs p̄ri
culares sensus. vt in scdm̄ de aia dicitur. h̄z hoc mō nō multiplē
catur intellect⁹. Ad scdm̄ est ddm̄ licet oia intelligi
bilia sint vnu ḡne intelligibilitatis. nō tñ vnu nūero.
plura vero intelligibilia in q̄ntū accipiunt vt intelligibi
lia nō p̄nt sicut intelligi. nisi accipiant vt vnu nūero sicut
contingit in p̄pōne de subiecto et p̄dicato q̄ sic vniunt

Ampli⁹ ex magis et min⁹. sunt autē ei⁹ qd̄
est magis loci q̄tuoꝝ. vni⁹ quidē si magis se
quitur magis. vt si voluptas bonū. et magis
voluptas magis bonū. et si iniuriā facere vlt
inferre malū. et magis iuriā facere vlt
inferre malū. Ut ille at ad vtrūqz loc⁹. hic. nā
si p̄ns est. subiecti incrementō accētis. Incre
mentū que admodū dcm̄ est. manifestū qm̄ ac
cidit. Si autē nō sequit nō accidit. h̄ autē ex
inductione sumēdum est

Hic p̄nt p̄bs docet terminare p̄blema simplicis inte
rentie p̄ locū a maiori ad min⁹ et cōtra. Et ponit q̄tuoꝝ
cōsideratōes. Prima est sicut se habeat simpliciter ad simplē
ita se habeat magis ad magis. Exemplum est vt si volup
tas bonū est. magis voluptas magis bonū est. Et si iur
riam facere malū est. ergo magis iniuriā facere magis
malum est. et cōpat hic magis ad inesse simpliciter. qz si ma
gis inest tūc etiā simpliciter inest. et sic loc⁹ vni⁹ ad vtrūqz
scz p̄struendū p̄blema. et destruendū. Quia si ad increm
tum subiecti siue intēsiōne ei⁹ sequitur incrementum siue intē
siō p̄dicati. tūc p̄struendū est p̄blema et bona est assigna
tio. Si autē ad incrementum subiecti nō sequitur incrementum
predicati siue accētis est destruendū p̄blema sicut patet
in exēplis adductis. Per istā tñ p̄sideratōem magis ar
guit p̄ locū a p̄portōe q̄ p̄ locū a maiori ad min⁹. licet
ex p̄te vocis videat hic p̄uentiā cū loco a maiori.

Amplius vero vno de duob⁹ dicto. Si
cui magis videt inesse n̄ ict nec cui min⁹. et si
minus videt inesse ict nec cui magis

Hic ponit scdm̄ p̄siderationē et est ista si vnu p̄dica
tū dicat de duob⁹ subiectis. Videndū est an nō insit illi
cui magis videt inesse. et si hoc cōp̄tū fuerit tūc etiā non
inest illi cui min⁹ videt inesse. et sic loc⁹ ille a maiori tenet
destructiue. Et regione vō si illud qd̄ minus videt inesse
et illō qd̄ magis videt inesse inest q̄ loc⁹ ē p̄struētus

*P̄blema p̄p̄lio dicitur
p̄ locos a p̄ortōe a maiori
et a minori*

Secūda accipit hic p̄portio

Secundus liber

Et p̄mi est extra textū. v. expugnare puenit regi ⁊ mili-
ti. si non puenit regi. nec etiā militi. Scđo ex^m est si expug-
nare castrū puenit militi. puenit ⁊ regi.

Rursum duob⁹ de vno dicitur. si qđ magis
videt inesse nō inest. nec qđ min⁹. Si vero
qđ min⁹ videt inesse uest ⁊ quod magis.

Hic ponit tertiaz p̄sideratōem de duob⁹ p̄dicat. siue acci-
dentib⁹ dicit de vno subiecto s̄m mag⁹ ⁊ minus p̄ locos a
maiores ⁊ miore dicit. si in talib⁹ p̄dicatū qđ magis vide-
tur inesse non inest. nec qđ minus videtur inesse inest. ⁊
si p̄dicatum qđ minus videtur inesse subiecto inest. ⁊ il-
lud qđ mag⁹. sic impatori uest expugnatio castrū ⁊ ciui-
tatis min⁹ vero expugnatio ciuitatis qđ castrū. qđ cas-
trū a ciuitate defendit ⁊ nō econtra. ⁊ sic si illud qđ min⁹
videtur inest illud qđ magis

Ampli⁹ duobus de duobus dicitur. si qđ
alteri magis videtur inesse non inest. nec re-
liquū reliquo. Aut si qđ minus videtur alte-
ri inesse inest. ⁊ reliquū reliquo. Amplius ex
eo qđ similit̄ inest nobis videt inesse. tripl̄
quē admodū in eo qđ magis. vt posteri⁹ dic-
tis trib⁹ loc⁹ dicebat. siue em̄ vñū qđem duo-
bus s̄m uest aut videt inesse. si alteri nō inest nec
alteri ierit. Si aut̄ alteri uest ⁊ reliquo. Siue
duo em̄ s̄m si alteri nō inest nec reliquū. si at̄
alteri ⁊ reliquū. Eodē aut̄ mō. ⁊ si duo duo-
bus s̄m inest. Nā si alteri alteri nō inest nec re-
liquū reliquo. Si aut̄ inest alteri. ⁊ reli-
quū reliquo. qđ ex mag⁹ ⁊ minus. ⁊ similit̄ tot
modis contingit argumentari.

Hic p̄ quartā p̄sideratōem qđ respicit duo p̄dicat ⁊ duo
subiecta p̄ locū a maiore ⁊ miore est ista. Si p̄dicatū qđ
mag⁹ videt inesse subiecto suo nō inest. nec illud qđ min⁹ videt in
eē suo subiecto ierit. ⁊ si qđ min⁹ ⁊ illud qđ mag⁹. vt expug-
natio castrū uest regi. ⁊ expugnatio ciuitatis p̄sidi l' duci si
eñ p̄ses p̄t expugnare ciuitatē qđ min⁹ videt poterit ⁊
rex expugnare castrū qđ mag⁹ videt inesse sibi. ⁊ si rex non
expugnauit castrū. nec p̄ses ciuitatē qđ minus videtur

Circa tertium expōitū sūt dubia

Pr^m est circa p̄mā p̄sideratōem. An teneat loc⁹ ille sic se
bz simplr ad simplr ita mag⁹ ad mag⁹. Et videt qđ non
qđ nō seq̄r b̄tere ē to^m. qđ mag⁹ b̄tere ē mag⁹ to^m. Scđo
nō seq̄r albū ē dulce. qđ mag⁹ albū ē mag⁹ dulce. Tertio
nō seq̄r si hō ē aial. qđ mag⁹ hō ē mag⁹ aial. So⁹ locus
ab vno positio ad vñū p̄patū t̄z negatiue. s̄ a p̄patū ad
positū t̄z affirmatiue. p̄ p̄z in b̄ ex⁹. Sortes nō ē alb⁹ qđ nō
ē aliquo mag⁹ alb⁹ vñū min⁹ alb⁹. Scđm p̄z qđ p̄patū se bz
ad positū. sic p̄s i mō ad suū totū. s̄ a p̄e i mō ad suū to-
tū t̄z affirmatiue sic ē negatiue. ex^m est vt sortes ē magis
alb⁹ qđ est alb⁹. S̄z a mag⁹ ad mag⁹ vñū argumētū sic a sim-
pl̄ ad simplr. vt patuit i ex^m text⁹. ⁊ b̄ in ill⁹ p̄dicatū qđ p̄t
mag⁹ ⁊ min⁹ suscipere. nō aut̄ suscipiūt mag⁹ ⁊ min⁹ nisi qđ
s̄m ⁊ accidēt̄ istū. ⁊ i his i quib⁹ vñū est p̄ se cā alteri.
⁊ qđ nō seq̄r hō est aial. qđ mag⁹ hō est mag⁹ aial. ⁊ si b̄te

re est to^m qđ mag⁹ b̄tere est mag⁹ to^m. S̄z b̄n seq̄r voluptas
est to^m. qđ mag⁹ voluptas est mag⁹ to^m. qđ voluptas ē
p̄ se cā boni ⁊ lectabil⁹. ⁊ sic vadūt argumēta p̄m⁹ ⁊ 3^m.
Ad scđm est dōm. qđ t̄z r̄la in p̄dicatū p̄ se attribuit. s̄ b̄cō
album ⁊ dulce p̄ accidens conueniunt subiecto

Secundum dubium est

Quot modis p̄tingit arguere ex s̄lib⁹. So⁹. Alteri
duob⁹ modis. Primo ex s̄lib⁹ se h̄ntib⁹ ad aliquid vel ad
aliq⁹. ⁊ tal⁹ loc⁹ est a p̄portōne. Alio⁹ p̄tingit arguere ex
s̄lib⁹ inherenti⁹. ⁊ sic est loc⁹ a s̄lib⁹. ⁊ qđ nō nisi s̄lib⁹ inherē-
tia suscipiūt mag⁹ ⁊ min⁹ iō p̄sideratō s̄m mag⁹ ⁊ min⁹ ē
in s̄lib⁹ inherētib⁹. cū magis ⁊ minus. ⁊ non in s̄lib⁹ se
b̄atētib⁹ in p̄portōne. Sic patet. qđ magis se h̄nt ad se i
uicem correlatiua qđ subiectū ⁊ passio. ⁊ t̄n non sequitur
si passio est in subiecto. qđ correlatiua dicat de suo correlatō

Tertium dubium est.

An argumenta a maiore ⁊ minore a p̄uagatē a s̄lib⁹ p̄nt
reduci ad syllogismū categoricū. So⁹. Alteri non qđ
in syllogismo sunt t̄m tres em̄. si in istis sunt quattuor ē
mini. ⁊ ergo reducuntur ad syllogismos hypotheticos. ⁊
non categoricos ostensiuos. Et^m est vt cuz sic arguitur
voluptas est bona. ergo magis voluptas est magis bōa.
non sequitur nisi s̄ b̄cō hypotheti. si aliquid de altero dī-
citur vtroqđ sumpto simpliciter. dicitur alteri de altero
vtroqđ sumpto cum magis ⁊ minus. ⁊ sic sic syllogism⁹
categoricus ostensiuus ⁊ non hypotheticus.

Ampli⁹ aut̄ ex appositōne. si alteri ad alte-
rū appositū facit bonū. vel albū. qđ non fuit
p̄us albū vñū bonū. qđ appositū est erit albus
vñū bonū. quales totū facit. Ampli⁹ si hoc qđ
erat appositū. quidē magis facit tale qđle erat
⁊ ipsū erit h̄mōi. S̄m ⁊ i alijs. vñū at̄ non in
oib⁹ loc⁹ hic. sed in qđbus eius qđ est magis
incrementum accidit fieri.

Hic consequēter in qua. ta p̄e. p̄. docet terminare. p̄
blema p̄ locos a causa ad effectum. Et p̄mo docet termi-
nare p̄blema simplicis inherētie p̄ locū a cā ad effectum
respiciendo ad additum siue appositum alteri. ⁊ ergo a/
liq⁹ vocat hunc locū ex appōne. Et ponit p̄bes duas cō-
siderationes. Prima ē. Si opponens vñū p̄struere siue
ostendere aliquid simplr esse bonum vel albū vel aliq⁹ a/
lia q̄litate dispositū. tunc p̄siderādū est si aliqđ apposi-
tum alteri facit ip̄m cui apponit tale qđle p̄us nō erat.
tūc seq̄r qđ ip̄m appositū fuit. ē tale qđle facit ip̄z cui ap-
ponit. Scđa p̄sideratio tāgē ibi (Ampli⁹ si b̄ qđ) ⁊ est
ista. si aliquid appositū ad alteri facit ip̄z mag⁹ tale. qđ fu-
it p̄us. se. qđ ip̄z fuit tale. Et^m est textū de ist⁹ duob⁹ p̄side-
ratōib⁹. vt s̄to^m appositū alicui facit ip̄z to^m vel mag⁹ to^m
⁊ albū appo^m alicui facit ip̄z albū vñū mag⁹ albus. sic se⁹
qđ ip̄z qđ appositū sit albū ⁊ to^m. At s̄ b̄dit. p̄ qđ ista p̄side-
ratō siue loc⁹ nō ē vñū in oib⁹ p̄dicat. siue apposit. s̄ tāgē
vñū est i his qđ suscipiūt itēsiōez ⁊ remissiōez siue mag⁹ ⁊
min⁹. i eis qđ b̄te appositio p̄t fieri incrementum.

Iste p̄o loc⁹ nō p̄uertit ad destruedū. Nā si
nō faciat qđ appositū ē bonū. nōdū maifestū
si ip̄z nō bonū. nā bonū malo appositū nō ex-
nccitate totū bonū facit. nec album nigro.

Hic p. oñt q̄ ille loc⁹ siue p̄sidera⁹ nō v̄z ad restruēduz siue restructie. s̄ tñ p̄structie. Quia nō ōz si aliquid appo situz alteri. nō facit illud cui apponit eē tale quale ip̄z ē. q̄ ip̄z nō sic tale. q̄e bo⁹ additū malo nō facit id cui ad ditur bo⁹. tñ nō seq̄tur q̄ bo⁹ nō sit bo⁹. r̄ silr̄ albu⁹ addi tuz nigro nō facit nigz esse album. s̄ ex h̄ nō sequitur q̄ album non sit album.

Circa textum est dubiū vnicū.

Utr̄ loc⁹ ab appōnetencat. Et videt q̄ nō q̄ vniū facit ebruz. r̄ maḡ ebruz. r̄ tñ nō est ebruz. Sc̄do diuitie apposite in alo homi. reddūt ip̄z maḡ. maluz. s̄ diuitie s̄ maḡ. male. So⁹ sic vt i textu p̄ exēpla declaratur fut. S̄z req̄runtur tñ certe p̄ditōnes. P̄ria est q̄ ip̄z ap̄ posituz sit susceptiū tendiātōnis sic illi cui apponit. r̄ iō seq̄tur albedo facit boies albu⁹. s̄ est maḡ. alba. Sc̄do req̄runt q̄ arguat ab effectu ad cām totalē. r̄ s̄ nō sequit̄ ignis apposit⁹ aq̄ facit aquā tepidā. s̄ aqua est maḡ. tepida. Ter⁹ req̄runt q̄ arguat in causis p̄ fer̄ v̄. niuocis. Dicuntur autē cause vniuoce qñ agēs. r̄ actuz cō. ueniunt i forma vna. r̄ eadez s̄z quā agit agēs. r̄ quā reci pit paties p̄ actōnez. r̄ b̄ modo nō agit vniū ebrietatem. r̄ ita vadit p̄ argumētum. Ad sc̄dū est dicendum q̄ req̄runt q̄ illud efficiēs qd̄ apposituz efficit aliud maḡ. tale sit maḡ. tale. r̄ sui natura. r̄ nō p̄ acciēs sic h̄ fit. q̄ diuitie p̄ acciēs nō p̄ se adiecte malo homi. reddunt ip̄. sum magis malum.

Rursus si qd̄ maḡ r̄ min⁹ d̄z. r̄ simplr̄ inē. Qd̄ ei nō ē bonū l̄ albū. nec maḡ r̄ min⁹ bo nū l̄ albū dicet. nā malū de nullo magis vel min⁹ bonū. s̄z magis malū vel minus dicet.

Hic p. p̄nt̄ v̄z emiare. p̄blema simpliciter herētie per locū a p̄ter toto i mō. Et p̄nt̄ circa h̄ v̄nā p̄sideratōez q̄ est ista. Si aliqd̄ p̄dicatū assignat̄ iēē alicui s̄b cō. p̄side rādū ē si dicat̄. r̄ illo s̄b cō. s̄z maḡ. r̄ min⁹. r̄ si sic iudicatur maifestū ē q̄ illd̄ p̄dicatū inē simplr̄ s̄b cō. Et h̄ r̄ d̄em as signat̄ dāto o p̄po. q̄ qd̄ nō ē bo. l̄ albū. nec maḡ. l̄ mi n⁹. r̄ t̄ l̄ albū. r̄ ita totū modalēz p̄s modalē sic totū v̄le r̄ p̄s s̄b cō. se h̄nt. nā malū qd̄ v̄t̄q̄ s̄ ē bo. nez magis nez min⁹. r̄ t̄ aliq̄ dicet. s̄ dicet bñ maḡ. l̄ min⁹. maluz.

Nō p̄uertit̄ at̄ nez h̄ loc⁹ ad destruendum. Altra ei eoz q̄ n̄ dicūt maḡ simplr̄ isūt hō ei non d̄z magis r̄ min⁹. sed nō p̄t̄ h̄ nō ē hō.

Hic p. oñt̄ istā cōsideratōez nō valere ad restruēdu siue restructie dicēs q̄ m̄lta q̄ nō dicūt̄ maḡ. in s̄t̄ simplr̄. Iō ē nō d̄z maḡ. r̄ min⁹. tñ nō seq̄t̄. p̄t̄ b̄ q̄ nō isit sim pliciter hō. a p̄te em̄ i mō ad suū totuz nō v̄z p̄cessus nisi af firmatio. vt legere bñ s̄ legere bñ sequitur.

Eod̄ vt mō p̄siderādū r̄ i his q̄ sūt s̄z quid. r̄ qñ. r̄ vbi. Nā si s̄z quid p̄rigit̄ simplr̄ p̄ti git. simplr̄ at̄ r̄ qñ. r̄ vbi. Nā qd̄ simplr̄ est i possibile. nez s̄z quid. nez qñ. nez vbi p̄rigit̄.

Hic p. p̄nt̄ p̄sideratōez s̄p̄tas s̄z p̄t̄ itē. s̄t̄ loci r̄ t̄pis r̄ sc̄do p̄nt̄ istātas r̄ t̄tio maifestat̄ qd̄ā posita i p̄sidera tōnib⁹. Sc̄da ibi (Quā istātia) Tertia ibi (Simplr̄ at̄) In p̄ma p̄te inuit̄ tres p̄sideratōez q̄ p̄nt̄ p̄i p̄ modum vni⁹ sic. Si aliqd̄ p̄dicatū inē s̄b cō. s̄z quid. s̄z p̄t̄ itē. s̄t̄.

vt loci. t̄pis. illud p̄dicatū inē simplr̄. r̄ b̄ oñt̄ ex oppo sitō p̄nt̄. q̄ qd̄ simplr̄ ē impossibile p̄rigere impossibile b̄ nec p̄rigit̄ s̄z quid. nec s̄z qñ. nec s̄z vbi. qd̄ est oppo. aītis.

Instantia qm̄ s̄z quid qd̄ sūt naturalr̄ studi osi. vt liberales l̄ casti. simplr̄ at̄ nō sūt studi osi naturalr̄. silr̄ at̄z qñ qd̄ p̄rigit̄ corruptibi liū aliqd̄ nō corrupi. Eod̄ at̄ mō r̄ vbi qd̄ ex pedit h̄mōi dieta vti i egrotatis locis simpli cis at̄ nō expedit. Ampli⁹ at̄ vbi vniū qd̄ ē tñ possibile ē eē. Simplr̄ at̄ nō possibile vnum tñ ēē. Eod̄ at̄ mō r̄ vbi quid bonū mactare patre i triuanis. simplr̄ at̄ nō bonū. ā h̄ qd̄ vbi nō significat. s̄z quibusdā. Nihil em̄ dif fert vbiq̄z sint. vbiq̄z ei erit eis bonū vt in triuanis. Rursuz qñ qd̄ expedit medicari. vt qñ egrotat simplr̄ at̄ n̄. ā nez s̄z qñ significat s̄z i eo q̄ afficit aliquo modo. Nihil ei differt quancōcūq̄ si sic tñ affectus sit.

Hic p. p̄nt̄ istātia r̄ p̄tra s̄z quid. r̄ sc̄do p̄tra s̄m qñ t̄tio p̄tra s̄z vbi. sc̄da ibi (Silr̄ at̄) Tertia ibi (Eod̄ aīte mō) P̄rio ponit instantiā contra s̄m quid. q̄ multi sūt boies s̄m quid studiosi. sic s̄m quid liberales. r̄ s̄m quid casti. q̄ b̄nt̄ naturalē inclinātōem. r̄ bitudinē ad virtutē licet nō sint simplr̄ tales s̄z virtuos. si. bo. em̄ virtutē non est a natura bo. simplr̄. s̄z p̄ter p̄suetudinē ex actib⁹. ut raris. Simplr̄ at̄ non sunt studiosi liberales vel casti. Sc̄do p̄nt̄ istātia cōtra qñ dicens silr̄ ē instantia ad id qd̄ est qñ. p̄tingit̄ em̄ s̄m qñ aliquid tenūero corruptibi lium nō corrupi sicut in t̄pe augmenti. Simpliciter tñ nihil corruptibile contingit non corrupi. q̄ omne corruptibile corrupetur r̄ necessitate. vt. p̄bat p̄bus p̄mo celi. Tertio eodem modo est instantia r̄ vbi. Nā cubi em̄ expedit vti dieta. vt in locis egrotatiuis. simpli citer aut̄ non expedit ea vti aut vbiq̄z. Ampli⁹ sc̄dū ex empluz r̄ instantia ad vbi est q̄ alicubi non est possibile nisi vniū esse. id est tñ vnum corpus potest esse in vno lo co sed non sequitur ex hoc ergo simpliciter tñ vnum cor pus potest esse. Eodem instantia ē p̄tra vbi siue alicu bi. bonum est hoc vt mactare patrem in triuanis. non tñ est simpliciter bonum. vel pium mactare patre. Nec at̄ vltima instantia non significat directe instantiam con tra vbi. sed significat quibusdam gentibus esse bonū. q̄ hoc complexum in triuanis non significat p̄tem loci. sed significat quosdam homines apud quos reputatur bo. mactare patrem. Et subdit philosophus q̄ nihil d̄t v bi sunt ille gentes an in loco qui d̄z triuania vel alibi. q̄ vbiq̄z sunt semp̄ illis bonum est mactare patrem si cut in triuanis etiam est bonum. et ideo vbi in hoc nō fa cit differentiam sed quibusdam esse bonum. Rursus autem instantia q̄ contra qñ est vt qñ siue aliqñ expedit medicari. vt qñ egrotat. non tamen simpliciter expedit medicari. Et forte nec hoc qñ significat. quia medicari non sequitur tempus. sed dispositionē. vnde nihil refert qñ homo suscipiat medicinam dummodo affectus siue dispositus sit s̄m egritudinem.